יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

הײנט 8 זײטען

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 85	Łódź, Sroda, 11 kwietnia 1934 r.	צוועלפטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, כ"ז ניסן תרצ"ד	№ 85

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

דעקלאראציע פון מיניסטער ראטשינסקי

פאר'ן פרעזידיום פון דער ענטוואפנונגס-קאנפערענץ

זשענעווא, 10 (ספ. טעל.)

דער פוילישער דעלעגאט, מיניסטער ראטשינסקי האט בעלייגט פאר'ן פרעזידיום פון דער ענטוואפנונגס־קאנפערענץ א דעקלאראציע פון א פריווא(א)טען כאראקטער, אין וועלכער עס ווערט בעטאנט, אז פוילען איז פונקט ווי אנדערע מלוכות פעראינטערעסירט אינ׳ם קומען צו א רעזולטאט פון א קאנפערענץ, און אז זי איז שטענדיג געשטאנען אויפ'ן שטאנדפונקט, דאס די קאנווענץ מוז בלייבען אין די ראהמען פון די התחייבות׳ן פונ׳ם פעלקער־ליגע־פאקט, וואס פאדערט אויף בפירוש די בעגרענצונג און די רעדוקציע פון די בעוואפענונגען. אין דעם איצטיגען מאמענט דארף מען אבער ערנסט אין זינען האבען, אז דער דאזיגער יסוד פאר די קאנפערענץ־ארבייטען וועט בטל ווערען לטובת די קאנצעפציעס, וואס פיהרען צו אלגעמיינעם צו בעוואפענען זיך. דער מין ענדערונגען, וואס וואלט געמוזט ציהען נאך זיך זעהר ערנסטע קאנסעקווענצען, געפינט זיך נישט — לויט דער מיינונג פון מיניסטער ראטשינסקי — אין די גרענעצען פון דעם קאנפערענץ־מאנדאט. אלענפאלס איז אויסגעשלאסען, דאס דער מין ענדערונג זאל קאנען אנערקענט ווערען אויף א שווייגענדען אופן מיט'ן אויסווייכען די הויפט־קאמיסיע, אויף דער זיצונג פון וועלכער אלע רעגירונגען וואלטען געמוזט בעהמען אויף זיך די אחריות פאר זייער שטעלונג.

דער שוועדישער דעלעגאט סאנדלער האט אונטערגעשטראכען די נויטווענדיגקייט פון שליסען א קאנווענץ וועלכע רעדוצירען די בעוואפענונגען, און נישט ווענען א בעוואפענונגס־קאנווענץ.

דער פארשלאג פון פאר'זיצער, אז די הויפט־קאמיסיע זאל זיך צוזאמענקומען דעם 23 מאי, איז אנגענומען געווארן.

מ׳הויבט זיך אן ארומצוקוקען

לאנדאן, 10 (ספ. טעל.)

דער וואוקס פון די דייטשע הוצאות אויף בעוואפענונגען, וואס זענען איצט פערעפענטליכט געווארן אין דעם בודזשעט־פרעלימינאר פון דייטשלאנד, האט ארויסגערופען א גרויסע בעאומרוהיגונג אין ענגלאנד.

די געזעלשאפטליכע מיינונג הויבט זיך אן אפצוגעבען חשבון, אז די דייטשע בעוואפענונגען הויבען אן צו ווערען א סכנה אויך פאר גרויס־בריטאניען.

אין שייכות דערמיט הויבט אן וואס ווייטער אלץ מעהר בולט צו ווערען די גינסטיגע בעציהונג צו פראנקרייך און לגבי די פראנצויזישע פאסטולאטען.

גרויסע קאטאסטראפע פונ׳ם עקספרעס

וויען — פאריז

וויען, 10 (ספ. טעל.)

היינט אינדערפריה איז לעם דער סטאנציע אסטערינג, אין עסטרייך, ארונטער פון די שינעס דער עקספרעס וויען—פאריז.

דער מאשיניסט איז דערהרג׳עט געווארן. עס זענען אויך פערוואונדעט געווארן 15 פערזאן, און צווישען זיי — 6 פאסט־בעאמטע.

וויען, 10 (ספ. טעל.)

עס איז פעסטגעשטעלט געווארן, אז די סיבה פון דער קאטאסטראפע איז געווען דאס אפרייסען פון די שינעס אויף א שטח פון 15 מעטער.

לעם דערזעלבער סטאנציע זענען שוין צוויי מאל געמאכט געווארן אטענטאטען, וועלכע זענען נישט געראטען. דאן איז ארעסטירט געווארן דער אטענטאטער, „בוימגארטנער", וועלכער איז פער־משפט געווארן אויף לאנגטערמיניגער טורמע.

איצט איז ארעסטירט געווארן זיין זוהן.

א היטלער-צוהערל פאר פאליאקען אין דייטשלאנד

בערלין, 10 (ספ. טעל.)

די פרעסע טיילט מיט, אז דאס דייטשע אינערן־מיניסטעריום האט ארויסגעשיקט צו דעם פאליאקען־פערבאנד אין דייטשלאנד א געשריפט, אין וועלכען עס ווערט פעסטגעשטעלט, דאס פאר די מיטגלידער פון דער פוילישער מינדערהייט וועט נישט פערבאטען זיין דער אנטייל אין די געמיינדע־רעפרעזענטאציעס, מחמת זייער אנגעהערינגקייט צו א נאציאנאלער מינדערהייט.

דער טרוסט פון מוחות

געגען דעם פרעזידענט רוזוועלט

אין די וואשינגטאנער פאליטישע קרייזען קורסירען קלאנגען, אז אין שייכות מיט די רעוואלוציעס וועגען דער פערשווערונג פון די מיטגלידער פון דער אזוי־גערופענער „טרוסט פון מוחות" געגען דעם פרעזידענט רוזוועלט, האט דער פרעזידענט בדעה צו שיידען זיך מיט א סך פון זיינע ביז־איצטיגע ראטגעבער.

דניאל טשארני ארויסגעשיקט

געווארען פון לעטלאנד

ריגע, 10 (ספ. טעל.) לויט א פעראָרדנונג פון אינערן־מיניסטער גולביס איז נעכטען ארויסגעשיקט געווארען פון לעטלאנד דער בעקאנטער זשורנאליסט און דיכטער דניאל טשארני.

די פעראָרדנונג איז געקומען דערפאר, ווייל אין א קארעספאנדענץ אין דעם קאוונער „פאלקסבלאט" זאל זיך טשארני האבען דערלויבט אויף אייניגע בעליידיגענדע אויסדרוקען וועגען לעטלאנד.

שאטלאנד אונטערן שניי

לאנדאן, 10 (ספ. טעל.)

אין גאנץ שאטלאנד הערשט אן אויסערגעוועהנליך נידעריגע טעמפעראטור.

אין פיל ערטער איז ארויסגעפאלען א טיפער שניי.

אין אבערדאן איז דער שניי 30 צענטימעטער די גרעב.

דייטשער אינערן-מיניסטער ד"ר פריק אין א"י

דער גאסט בעוואכט פון א שטארקער פאליציי-וואר

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)

אין ארץ־ישראל האט צוויי טעג געווײלט דער דייטשער אינערן־מיניסטער ד"ר פריק. די גאנצע צייט איז ער בעוואכט געווען פון א שטארקע וואך פון דער ארץ־ישראל־פאליציי.

דער צוועק פון דעם בעזוך איז נישט בעוואוסט.

געהיימנישפולע עקספלאזיע פון א טייוועלס-מאשין

אין לאקאל פון דער סטאניסלאוואער „מנורה"

סטאניסלאווו, 10 (טעלעפאניש).

בעכטען האלב 3 ביינאכט האט אויפגעריסען א טייוועלס־מאשין אין דעם לאקאל פון דער העברעאיסטישער סקויטען־ארגאניזאציע „מנורה", אויף גאלוכאווסקיעגא 1.

די עקספלאזיע איז געווען אזוי שטארק, אז ס'איז איינגעפאלען דער סופיט פון איין צימער, ווי אויך א טייל פון א וואנד, און אלע פענסטער און שויבען זענען ארויסגעפלויגען.

מען איז זיך משער, אז דאס איז געווען דעפעס א דעמאנסטראציע־אקט.

די מאכט פיהרט אן ענערגישע אויספארשונג. דער דעמאלירטער לאקאל איז פער׳חתמ׳עט געווארען.

ד"ר חיים ווייצמאן אפגעפאהרען קיין אמעריקא

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)

ד"ר חיים ווייצמאן איז אפגעפאהרען פון ארץ ישראל. ער פאהרט קיין אמעריקא אויף א קאנפערענץ פון אמעריקאנער פריינד פון העברעאישען אוניווערזיטעט.

דער אמבאסאדאר דאווטיאן איז שוין ארויסגעפאהרן קיין ווארשא

מאסקווע, 10 (ספ. טעל.)

דער פוילישער געזאנדטער, לוקאשעוויטש האט ארויסגעגעבען א פייערליכען פריהשטיק לכבוד דעם נייעם סאוויעטישען אמבאסאדאר פאר פוילען, דאווטיאנען.

דער נייער אמבאסאדאר איז אין אוונט ארויסגעפאהרען קיין ווארשא.

דעם 13 ד. ח. וועט דער געזאנדטער, לוקאשעוויטש בעלייגען אין קרעמעל די בעפולמעכטיגונגס־בריף אלס אמבאסאדאר פון פוילען.

די רדיפות אויף פאליאקען אין טשעכיען

מעריש־אסטרוי, 10 (ספ. טעל.)

פון גאנצען לאנד הערען נישט אויף אנצוקומען ידיעות וועגען פערפאלגונגען אויף פאליאקען.

עליה-פערלייכטערונגען פאר פרויען און קינדער

ווערען מענער און פרויען ס'וואוינען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)

די יודישע „אגענץ" פירט אונטערהאנדלונגען מיט דער ארץ־ישראל־רעגירונג וועגען פערלייכטערן די עליה פאר געוויסע קאטעגאריעס, ווי: פרויען און עלטערן, וועמענס מענער און קינדער ס'געפינען זיך אין ארץ־ישראל.

א געמישטע קאמיסיע פון דער „אגענץ" און דער רעגירונג בעארבייט איצט מאטעריאלען וועגען פעסטשטעלען די קוואטע אויף אפריל.

245 טויזענד יודישע נפשות אין ארץ-ישראל

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)

לויט אפיציעלע ציפערן, איז די יודישע בעפעלקערונג אין יאהר 1933 אין ארץ־ישראל געוואקסען מיט 22 פראצענט. איצט צעהלט די יודישע בעפעלקערונג 245 טויזענד נפשות, ארום 21 פראצ. פון דער גאנצער בעפעלקערונג.

עמיר אבדולאה זאל פראקלאמירט ווערען אלס קעניג פון עבר-הירדן?

ער וועט אנערקענען די באלפור-דעקלאראציע און רעכט פון יודישע איינוואנדערונג קיין ארץ-ישראל

ירושלים, 10 (יט"א טעלעגראפיש)

ווי מיטגעטיילט מיט דער יט"א, ווערען געמאכט בעמיהונגען מצד אראבישע פערזענליכקייטען צו א פערשטענדיגונג מיט יודען.

פון אנ׳אנדערער קוועלע ווערט די ידיעה אפגעלייקענט. לויט דער צווייטער ידיעה, זאל עמיר אבדולאה אין יוני ד. י. פראקלאמירט ווערען אלס קעניג פון עבר־הירדן, דערביי זאל ער אנערקענען די באלפור־דעקלאראציע און די רעכט פון יודישער איינוואנדערונג קיין ארץ־ישראל.

די דאזיגע קאנצעפציע זאל געשטיצט ווערען פון געוויסע קרייזען אין קאלאניאל־אמט.

גרויסע פערשווערונג אין רומעניען
אויפ׳ן קעניג, זיין משפחה און דער רעגירונג

וויען, 10 (ספ. טעל.)

ווי מען איז מודיע פון בוקארעשט, איז דארט ענטדעקט געווארען א גרויסע פערשווערונג געגען דעם קעניג, זיין נאהענטסטער משפחה און מיטגלידער פון דער רעגירונג.

זונטאג, דעם 8. ד. ח. דאס הייסט, אין דעם ערסטען טאג אסטערן, לויט׳ן אלטען סטיל, האבען די אטענטאטער געהאט בדעה אויפצורייסען די קאטעדרע דאניקא באלאשא. דער אטענטאט האט געזאלט ווערען דורכגעפיהרט ווערען, בעת דער גאטעס דינסט, אויף וועלכער עס האט געזאלט זיין אנוועזענד דער קעניג מיט זיין משפחה און מיט דער רעגירונג.

די פעראָרדענטע אויספאָרשונג האט געבראכט צו דעם ארעסט פון די ארגאניזאטארען פון דער פערשווערונג מיט׳ן פולק. פרעקופ בראש. דער דאזיגער פולקאוויק האט זיך געזאלט דערקלערען אלס דיקטאטאר פון רומעניען.

עס זענען ארעסטירט געווארען 10 הויכע אפיצירען, וועלכע האבען אפגעגעבען אויסשעפענדע דערקלערונגען.

אויפגעריסענע ארטילעריע-קויל דערהרג׳עט 4 קליינע קינדער

באראנאוויטש, 10 (ספ. טעל.)

אין דארף וואלאכווא, האבען זיך 4 פויערן-קינדער געשפילט מיט אן ארטילעריע-קויל, וואס זיי האבען געפונען אין א גרוב.

אין א געוויסען מאמענט האט די קויל אויפגעריסען און דערהרג׳עט די 4 קליינע קינדער.

שלעכטע ידיעות פון די „טשעליוסקין"-קרבנות

מאסקווע, 10 (ספ. טעל.)

פון דעם פראפ. שמידטס לאגער איז אנגעקומען א דעפעשע, אין וועלכער עס ווערט מיטגעטיילט וועגען דער פערערגערונג פון׳ם וועטער אויפן אייז-קעגען.

דער לופט-פליהער סלעפניעוו, וועלכער האט אויסגעלאנדעט אויף אן אייז-קריגע, קאן נישט פערלאזען דעם לאגער מחמת די שלעכטע אטמאספערישע בעדינגונגען. אויך די לופט-פליהער, וואס סטאנציאנירען אויף וואנקארעם קאנען דעריבער נישט פערלאזען דעם לאגער.

נעכטען זענען אויף אעראפלאנען איבערגעפיהרט געווארען קיין וואלען 5 קראנקע פון דעם פראפ. שמידטס לאגער.

400 „שוצבונדיסטען" פאהרען ארויס קיין סאוויעט-רוסלאנד

וויען, 10 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות, וואס זענען דא אנגעקומען פון פראג, האט דער אנפיהרער פון׳ם רעפובליקאנישען „שוצבונד", ד״ר יוליוס דויטש איבערגעגעבען ביים סאוויעטישען געזאנדטען אין פראג וועגען דער ליבען ארייבצופאהרען קיין סאוויעט-רוסלאנד 400 עסטרייכישע „שוצבונדיסטען".

די דאזיגע שוצבונדיסטען געפינען זיך דער עיקר אין מעריש-בערן.

די סאוויעטישע מאכט איז נוטה פאזיטיוו צו ערלעדיגען דעם דאזיגען ענין.

נישט אהין, נישט אהער
די סאוויעטיש-אמעריק. אונטערהאנדלונגען אויף א טויטען פונקט

מאסקווע, 10 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון אמעריקאנישע קרייזען זענען די סאוויעטיש-אמעריקאנישע פינאנץ-אונטערהאנדלונגען געבליבען שטיין אויף א טויטען פונקט.

דער סאוויעטישער צד זאל זיך האבען קאטעגאריש אפגעזאגט אנצונעהמען וואס ערע-נישט איז קאנקרעטע התחייבות׳ן אין בעצוג צו די פאר-רעוואלוציע-חובות.

אלע אויף א גרויסען אופן פראיעקטירטע סאוויעטיש-אמעריקאנישע האנדעלס-טראנזאקציעס זענען, לויט די ביז-איצטיגע ידיעות, אפגעהאלטען געווארען ביז דער צייט, ווען עס וועט דערגרייכט ווערען א פרינציפיעלער הסכם.

אנטי-יודישע עקסצעסען אין דעם לאטיינישען קווארטאל אין פאריז

פאריז, 10 (ספ. טעל.)

זונטאג ביינאכט זענען אויף דעם פלאס-ד׳עטואל פארגעקומען געשלעגען צווישען די אנהענגער פון „סאלידאריטע פראנסעז" און די קאלפארטערן פון דער סאציאליסטישער „פאפולער".

אין אוונט ווידער זענען פארגעקומען אינ׳ם לאטיינישען קווארטאל געשלעגען צווישען יודישע און אנטי-יודישע סטודענטען. פאליציי האט איבערוועגירט און די שלעגערס זענען זיך פונאנדערגעלאפען. עס איז דא אן ערך 30 פערוואונדעטע.

די היינטיגע „אקסיאן פראנסעז" טרעט דעריבער ארויס געגען די אומגעוואונשענע יודען פון דייטשלאנד און אנדערע געטאס, און מיט אן אטאקע געגען דער פאליציי דע-פאר, וואס זי האט קיינעם נישט ארעסטירט.

געגענזייטיגע דראהונגען

וויען, 10 (ספ. טעל.)

אויף דער דראהונג ארויסצושיקען פון דייטשלאנד 1,500 עסטרייכישע ארטיסטען, האט די עסטרייכישע רעגירונג ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז אויב די דאזיגע דראהונג וועט דורכגעפיהרט ווערען, וועט זי ארויסשיקען די 60 פרעמדלענדישע ארטיסטען, וואס ארבייטען אין עסטרייך, ובתוכם — 42 דייטשען.

לאדזער בעטלער צינדט אונטער א דארפישע ווירטשאפט
ווייל דער ווירט האט איהם נישט געלאזט איבערנעכטיגען

(2) פערגאנגענער נאכט האט אין דארף ווע-ליגאוו הינטער לענטשיץ, אויסגעבראכען א שרפה אין דער ווירטשאפט פון אפאלינארי קאזשעלסקי. דער שאדען האט דערגרייכט א סומע 10,000 זל.

ווי ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט, איז די ווירטשאפט אונטערגעצונדען געווארען פון א לאדזער בעטלער אנטאן קאספזשיק אלס נקמה, וואס דער ווירט האט דעם בעטלער נישט דערלויבט איבערצונעכטיגען.

דער בעטלער האט זיך מודה געווען אין אונטערצינדען, ווייל ער האט געוואלט נעמען נקמה

צוויי אנטלאפענע ארעסטאנטקעס
געכאפט אין א וואלד הינטער יאבלאנע

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, זענען דעם 4-טען ד. ח. פון דער קאניבער תפיסה אנטלאפען די צוויי ארעסטאנטקעס: רעגינא יאקובא-וויטש פון לאדז, וועלכע איז פערמשפט אויף 4 יאהר תפיסה און זאפיא גראבארטשיק פון דארף יאבלאנא.

די אנטלאפענע האט מען נעכטען געכאפט אין וואלד הינטער יאבלאנא. ביידע זענען אפגע-פיהרט געווארען אין דער קאנינער תפיסה.

פויער צוריסען אויף שטיקער
פון אן אויפגעריסענעם שראפנעל

(2) אין דארף פאליצקא גורא הינטער קאניץ האט א פויער, דער 30-יעהריגער אנדזשעי קוויאל-קאווסקי געפונען אין פעלד צוויי שראפנעלען, וואס שטאמען נאך, מסתמא פון די מלחמה-אפעראציעס.

דער פויער האט געוואלט ארויסנעהמען דעם פראך, פלוצים האט דער שראפנעל אויפגעריסען מיט אזא קראפט, אז קוויאלקאווסקי איז צוריסען גע-ווארען אויף שטיקער. די אנגעקומענע פאליציי, האט צוזאמענגעקליבען די גלידער, וואס זענען פער-באנדערגעווארפען געווען אין אלע זייטען.

לאדזער נייעס
ארבייטסלאזע וועלען נישט עקסמיסירט ווערען

פעראָרדנונג פון אינערן-מיניסטער צו די געריכטען

די געריכטען האבען בעקומען פון אינערן-מיניסטעריום בעקומען א פעראָרדנונג, תיכף אפ-צוהאלטען דאס ארויסגעבען עקסמיסיעס פאר אר-בייטסלאזע, ביז ס׳וועט פערעפענטליכט ווערען א דעקרעט וועגען דעם ענין.

KABARET-DANCING

TABARIN

Narutowicza 20.

אלע טרעפען זיך
אין דעם פריילעכסטען און ביליגסטען
Kabaret - Dancing
אויף דעם נייעם סענסאציאנעלען אטראקציע - פראגראם.
היינט און אלע טאג
FIVE פון 5 נאכמ. ביז 9 אוונט
און פון 10 ביז אין דער פריה
גרויסער קאבארעט=פראגראם

Dr. HELLER

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוואכע
8 טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

יודענשטאאטס-פארטיי אין לאדז
פילסודסקיעגא 57.
היינט, מיטוואך, ד. 11 אפריל, 9 אוונט קומט פאר אין אייגענעם לאקאל א רעפעראט פון
ה׳ א. ליפמאן
גען. סעקרעטאר פון יודענשטאאטס-פארטיי אין פוילען
א. ד. ט.
דאס וועלט-געוויסען און די צו-קונפט פון יודישען פאלק.

מודעה רבה לאורייתא!
דערמיט ווערט בעקאנט געמאכט די יודישע בעפעלקע-רונג אין לאדז, דאס מיר האבען ב״ה געגרינדעט
א ישיבה א. נ. „זכרון מרדכי"
על שם אדמו״ר הרב הקדוש ר׳ מאטעלע זלה״ה מקאזמיר
בן הרב המגיד הקדוש מטריסק זלה״ה
די ישיבה ווערט געפיהרט דורך קוואליפיצירטע מלמדים מופלגי תורה ויר״ש און וועלען בעזהשי״ת איינפלאנצען אין די הערצער פון די תלמידים תורה ויראת שמים.
אלזא עלטערן, וואס שטרעבען זייערע קינדער צו פיהרען עפ״י דת תורתינו הקדושה, זאלען זיך ווענדען ווי אמשנעלסטען צו אונז איינצושרייבען די קינדער.
תלמידים ווערען אנגענומען פון התחלת גמרא עד גפ״ת ועד בכלל. צייטווייליג ביז מיר וועלען בעקומען א פאסיג לא-קאל ווערט געלערנט אויף 2 ערטער אין זשאריקער שטיבל פולנאצנא 20 און אין לובלינער שטיבל וזשכאדניא 58.
בעמערקונג: איינשרייבען די תלמידים קומט פאר יעדען טאג אין זשאריקער. שטיבל פון 6–8 אווענד ער ט״ו אייר אי״ה.
ועד הישיבה „זכרון מרדכי" פולנאצנא 20.

ראטעוועט אייער געזונד!!!
קראנקע אויף רוקענביין (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפען ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטעסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.
דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלעגען ספעציעלע איינדיווידועל צוגעפאסטע בויך-באנדאזשען.
אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטען אויף ביינער-שווינד-זוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטאפעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.
ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלען, אויף זשילאסעם — גומי-זאקען לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס.
ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע
Spec. Ortop. O. Petrykiewicz אויס לעמבערג
לאדז, פיאטראקאוויטשא 9 (אלגינסקא)
(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהענט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף
בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג..
צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף
(אין זגערוש אויף סלאוואצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

שייטלעך
צו בעקומען
קערש,
סקווערא 15

אויערן, נאז און האלז-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z·Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.) ווי אויך אמבולא-טארישעס פון 11–2 און פון 5–8 אוונט.

פאר גאלד,
בריליאנטען
ביזשוטעריע
און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

א ביר-האלע
ווי אויך איילינגע
געוועלבער
און קעלער-רוימען
צו פערמיטען
אויף יונה=פילצערס-פלאץ
צו ערפאהרען
אויפ׳ן פלאץ אין קאנטאר.

ווארנונג!
איך ווארען דערמיט, נישט צו געמען קיין שום וועקסלען מיט מיין זשירא, אהן פערשטענדיגונג מיט מיר, דען עס האבען זיך בעוויזען פאלשע אונטערשריפטען, פאר וועלכע איך בין נישט פעראנט-ווארטליך.
„HALWIN"
אינה. ה. ליבערמאן
לאדז, פולנאצנא 10,
טעל. 219-40.

לאדז, 11 אפריל 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 11 אפריל 1934

סאציאל-פאליטישער קעסל אין פראנקרייך

די געזעץ-דעקרעטען פון דער רעגירונג און דער ווידערשטאנד געגען זיי

די פראנצויזישע רעגירונג האט די טעג פערעפנטליכט א רייהע דעקרעטען מיט דער קראפט פון א געזעץ, וועלכע האבען דעם ציל איינצוהאלטען דאס גלייכגעוויכט פון פראנצויזישען בודזשעט. די רעגירונג פון נאציאנאלער איינהייט ווי עס ווערט אנגערופען דער קאבינעט פון געוו. פרעזידענט דומערג, האלט נישט פאר מעגליך איינצופיהרען נייע שטייערן: די שטייערען־לאסט אין לאנד האט דערגרייכט די העכסטע מדרגה און א ווייטערדיגע דרוק פון דער שטייערען־פרעס קאן ברענגען די מלוכה צו א ווירטשאפטליכער קאטאסטראפע. דער דעפיציט איז בודזשעט בעטרעפט פיר מיליארד פראנק. אין בודזשעט פיגורירט די ציפער 1700 מיליאן פראנק, אבער עס איז אלעמען בעקאנט, אז דער דעפיציט וועט בעטרעפען מינימום דאס דאפעלטע, ווייל די הכנסות זענען בערעכענט צו אפטימיסטיש. עס איז גענוג אנצווייזען דעריויף, אז אין פעברואר איז איינגעפלאסען מיט 11 פראצענט ווייניגער שטייערען, ווי עס איז געווען פאראויסגעזעהען.

דעם דעפיציט רעכענט מען צו דעקען דורך פערקלענערען די מלוכה־הוצאות. שוין לאנג רעדט מען אין פראנקרייך, אז די מלוכה לעבט איבער די מיטלען, אז אויב עס וועלען נישט אנגענומען ווערען קיין איינשפארונגס־מיטלען וועט מען די פינאנצען נישט געזונד מאכען. דאס, וואס איז געטון געווארען דורך דעם איצטיגען פארלאמענט אין דער היינזיכט, איז ווייניג. די פריהערדיגע קאבינעטען האבען געפרובט טון מעהר, אבער דאס האט יעדעס מאל געבראכט צו קריזיסען. די איצטיגע רעגירונג האט בעשלאסען פעסט אויסצונוצען די בעקומענע פולמאכטען און דורכפיהרען די מיטלען, וועלכע זי האלט פאר נויטיג — די רעגירונג גיט זיך באטירליך אפ א דין וחשבון וואספארע שוועריגקייטען עס וועט ארויסרופען די פערקלענערונג פון די בודזשעט־אויסגאבען. די רעאקציע פון די געוועזענע קריגס־בעטייליגטע און מלוכה־בעאמטע האט שוין געקאנט צושטערען אלע אילוזיעס ביי דער רעגירונג.

פראנקרייך איז נישט קיין אויסנאהם אין דער היינזיכט צווישען אלע מלוכות. די בעאמטע און פענסיאנערען פון דער מלוכה בעציהען זיך אומעטום העכסט אומגערן, ווען מען וויל אנריהרען זייערע אינטערעסען. עס איז גענוג צו דערמאהנען, וואספאר שוועריגקייטען ס'האט געהאט די ענגלישע רעגירונג מיט אנדערטהאלבען יאהר צוריק ווען זי האט געוואלט דורכפיהרען ענליכע מיטלען. אין פראנקרייך איז די זאך נאך מעהר קאמפליצירט. די רעגירונג פאדערט קרבנות אין נאמען פון דעפלאציע. אבער יעדער בעאמטער אחער געוו. אנטיילנעהמער אין קריג (קאמבאטאנט), וואס וויל נישט מסכים זיין, מען זאל איהם קירצען דאס געהאלט, קאן ענטפערען, אז ער איז א געגנער פון דעפלאציע, ווייל דאס פערשטארקט דעם ווירטשאפטליכען קריזיס. די סאציאליסטען, א שטייגער, לייגען פאר אנצוהייבען די געזונדמאכונג פון דער אנדערער זייט. דער דעפיציט פון בודזשעט, זאגען זיי, איז א רעזולטאט פון אלגעמיינעם עקאנאמישען קריזיס, אויב די ווירטשאפטליכע לאגע פון לאנד וועט זיך פערבעסערען, וועלען ממילא זיך פערגרעסערען די איינקונפטען פון דער מלוכה און צו קיין שום דעפלאציע וועט מען נישט דארפען אנקומען, און קיין דעפיציט וועט נישט זיין. די רעגירונג, אננעהמענדיג מיטלען פון עקאנאמיע, פערקלענערט זי די שאנסען פון ווירטשאפטליכער אויפלעבונג, ווייל די דאזיגע מיטלען וועלען נאך מעהר פערקלענערען די קויפקראפט פון דער בעפעלקערונג און וועלען נאר מיטהעלפען צו דער פערשארפונג פון קריזיס.

עס פעהלען באטירליך נישט קיין ארגומענטען געגען דעם דאזיגען שטאנדפונקט, וועלכער פיהרט צו אינפלאציע, און די גרוילען פון אינפלאציע זענען אין פראנקרייך גוט בעקאנט, ווי אין אנדערע לענדער. יעדענפאלס ווערען שטארקער די פאזיציעס און דער ווידערשטאנד פון די גרופען, פון וועלכע די רעגירונג פאדערט איצט קרבנות. דאס דורכפיהרען די דערמאנטע דעקרעטען וועט זיין נישט קיין לייכטע זאך. די בעאמטע דראהען מיט א שטרייק, די געוו. קאמבאטאנטען האבען אויך בדעה ענערגיש צו פערטיידיגען זייערע אינטערעסען.

פון דער אנדערער זייט האט דומערג גאנץ אפען ערקלערט, אז אויב איהם וועט נישט געלונגען צו דעקען דעם דעפיציט פון בודזשעט, וועט ער אוועק פון דער מאכט. די פערספעקטיווען פון א מיניסטעריעלען קריזיס אין איצטיגען מאמענט מאכט זעהר נישט פאפולער דעם ווידערשטאנד געגען די איינשפארונגס־מיטלען, וועלכע עס וויל אננעהמען די רעגירונג. דערווייל האבען די נייע דעקרעטען געזעצען צווישען די בעאמטע ארויסגערופען א געוואלדיגע פערביטערונג. עס איז צונויפגערופען געווארען א ספעציעלע בעראטונג פון נאציאנאלען ראט פון די בעאמטע־סינדיקאטען, כדי צו בעטראכטען די לאגע און אונטערצונעהמען די געהעריגע שריט געגען דער רעגירונג. זונטאג איז פארגעקומען א ריזיגער פראטעסט־מיטינג געגען די געזעצען. די קאמוניסטישע סינדיקאטען פון די בעאמטע גרייטען צו א פראטעסט־שטרייק אויף דעם נאהענטסטען פרייטאג.

די גרויסע אונצופריעדענהייט פון די בעאמטע פאלט צונויף מיט דער אלגעמיינער פאליטישער גערונגל אין פראנקרייך. די ארבייטער־פארטייען, די סאציאליסטען און די קאמוניסטען, שטיין אין א הארטנעקיגען קאמף געגען דער געפאהר פון פאשיזם, וואס וואקסט אין לאנד. די פאריזער בלעטער ברענגען סענסאציאנעלע קלאנגען וועגען הכנות צו געמיינזאמע ארויסטרעטונגען וואס ווערען געמאכט דורך די סאציאליסטען און קאמוניסטען אין אלע גרעסערע פראנצויזישע שטעט. דער פעראייד פון דער סטאוויסקי־אפערע, דורכגייענדיג דורך גרויסע סאציאלע און ווירטשאפטליכע שוועריגקייטען, הויבט אן ארויסצוגיין אין א בולט רעוואלוציאנערען אויפברויז.

אין די נאציאנאל=סאציאליסטישע הויכע ספערען

קאנפליקט צווישען געבעלס'ן און גערינג'ן צוליב... דער יודען־פראגע

אין די בערלינער טעאטראלישע קרייזען ערווארט מען מיט גרויס אינטערעס די ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון קאנפליקט צווישען געבעלס'ן און גערינג'ן.

ווי בעקאנט, זענען אלע פרייסישע טעאטערס אונטערגעווארפען גערינג'ען. פון זינט די שטאטישע אפערע בערלין־שארלאטענבורג איז געענדערט געווארען אויף א רייכסאפערע, איז זי אונטערגעווארפען געבעלס'ן. צווישען די ביידע נאהענטסטע מיטארבייטער פון היטלער'ן, צווישען געבעלס'ן און גערינג'ן, וועלכע בעציהען זיך פון לאנג איינער צום אנדערען מיט דער גרעסטער פיינדשאפט, איז אויסגעבראכען א שנאה צוליב אט דעם נייעם מאטיוו. גערינג וויל, אז „זיין" אפערע אונטער דען לינדען זאל זיין די ערשטע אין דייטשלאנד און געבעלס פון זיין זייט ציהט פאר זיין רייכסאפערע.

אין צוזאמענהאנג מיט אט דער קאנקורענץ האט דער נייער אינטענדאנט פון דער שטאטישער אפערע ראדע אנגעהויבען אריבערציהען צו זיך די ארטיסטען פון דער אנדערער אפערע. געגען דעם איז נאטירליך אויפגעבראכט גערינג. וועמען עס וועט ארויס זיגער אין דאזיגער קאנקורענץ איז נאך נישט בעוואוסט, אבער דער ענין האט זעהר פערשארפט די בעציהונגען צווישען די צוויי נאציאנאל=סאציאליסטישע גאונים.

א צווייטער קאנפליקט איז אויסגעבראכען צווישען די ביידע צוליב א גאר אונערווארטעטער סיבה: צוליב דער יודען־פראגע, וואו עס וואלט געדארפט הערשען צווישען זיי פולשטענדיגע יד אחת. גערינג זאל האלטען, א סברה, אז מען דארף אויף א געוויסער צייט אפשטעלען דאס העצען פון די אריער געגען די נישט־אריער. ער זאגט, אז די געזעצען פון דריטען רייך מאכען סיי ווי די יודען פאר בירגער פון לעצטען ראנג און נעהמען ביי זיי צו כמעט אלע רעכט, אזוי אז די אונאויפהערליכע העצע איז אן איבעריגע זאך. די קליינליכע העצע, זאגט ער, וואס האט דעם ציל ארויסצויאגען פון זייערע פאסטענס דעם אדער יענעם יודען שטייט נידריגער פאר דער ווירדע פון דריטען רייך.

געבעלס האט אבער אן אנדער מיינונג, ער האלט, אז די העצע געגען די יודען טאר נישט אויפהערען אויף קיין מאמענט, אז זי דארף געפיהרט ווערען אזוי לאנג ביז די יודען וועלען אין גרעסטען טייל פטור זיין פון דייטשלאנד און די איבעריגע וועלען פערטריבען ווערען אין בעזונדערע געטאס און וועלען זיך פערנעהמען אויסשליסליך מיט קליינהאנדעל און וועלען פון דער אינטעליגענץ אינגאנצען פערשווינדען.

געבעלס קאן באין אופן נישט מוחל זיין גערינג'ן זיין וואוילגענייגטע בעציהונג צו איינער, א שיינער יודישער אקטריסע ז—ן און גאנץ אפט גיט ער עס איהם אנצוהערען.

אלץ פאר די אראבער

פאר די יודען בלויז ברעקלעך

אלבערט חיימזאן, דער לייטער פון אימיגראציע־דעפארטאמענט ביי דער ארץ־ישראל־רעגירונג איז צוריקגעטרעטען פון זיין אמט. חיימזאן, א געוועזענער ציוניסט (!) לאזט איבער נאך זיך די טרויעריגסטע ערינערונגען סיי אין ישוב און סיי אין די גלות־לענדער. ער און נישט קיין אנדערער איז דאך פעראנטווארטליך פאר די רדיפות און נגישות, וואס די יודישע עליה האט זיך געמוזט אנליידען אין די לעצטע יאהר. ער איז געווען דער ערפינדער פון'ם ברוטאלען סיסטעם פון אבלאוועס אויף די „אומלעגאלע" אימיגראנטען, וואס האט אויפגערודערט די גאנצע יודישע וועלט. ער און נישט קיין אנדערער האט זיין גאנצען יודישען שכל אריינגעלעגט אין דעם, ווי אזוי ווייטער צו בעגרעניצען די איינוואנדערונג פון נייע יודישע שעפערישע כוחות אין אונזער נאציאנאלען היים.

און דאך... איז ה' חיימזאן פארט א יוד, און זיין דימיסיע טראגט אלע סימנים פון אן אנטי־יודישען שריט מצד דער ארץ־ישראל־רעגירונג. זי איז א ווייטערער סימפטאם פון א קאנסעקווענטער און עקשנות'דיגער „ליניע", וואס די מאנדאט־מאכט פיהרט לגבי די, וואס לויט איהרע אינטערנאציאנאלע התחייבות'ן און אויפ'ן גרונד פון דער באלפור־דעקלאראציע וואלט זי בעדארפט אונטערשטיצען. דער בולט אנטי־יודישער קורס פון דער א"י־רעגירונג געפינט קודם־כל זיין אויסדרוק אין דורכפיהרען דעם פרינציפ, אז קיין העכערע רעגירונגס־שטעלע טאר בשום אופן קיין יוד נישט פערנעהמען. עס ווערט אלזא צוערשט בעזייטיגט בענטוויטש, דער לייטער פון יוסטיץ־דעפארטאמענט, און איצט ווערט — להבדיל! בעזייטיגט חיימזאן, שוין דער לעצטער הויכער בעאמטער אין דער א"י־רעגירונג. מיר בעטאנען נאכאמאל, אז די פערזאן פון ה' חיימזאן איז אונז נישט נאר גלייכגילטיג, נאר דירעקט פערהאסט, אבער מיר קאנסטאטירען דעם פאקט, אז חיימזאן, דער „ענערגישער" רודף פון דער עליה, איז בעזייטיגט געווארען פון זיין אמט, ווייל ער איז א יוד.

א ווייטערער פאקט, וואס האט נישט לאנג פעסטגעשטעלט איינער פון די העברעאישע פובליציסטען אין א"י: די רעגירונג האט מיט א צייט צוריק פערעפנטליכט אן אפיציעלע מודעה וועגען די פרידענס־ריכטער, וואס אמטירען אין לאנד. עס ווייזט זיך דערביי ארויס, אז אין דער יודישער נאציאנאלער היים איז דא דריי אויבערשטע פרידענס־ריכטער — אלע ענגלענדער און פיר עלטערע פרידענס־ריכטער — אלע פיר אראבער. די יודישע פרידענס־ריכטער ווערען איבערהויפט נישט דערמאנט אין דער אפיציעלער מודעה זיי זענען אלע פון נידריגען ראנג.

אן אויסגעשפראכען פרא=אראבישען קורס ווייזט אויף די פינאנציעלע פאליטיק פון דער רעגירונג. איהר לאזונג איז, דאכט זיך: אלץ פאר די אראבער, פאר די יודען נאר ברעקלעך. די רעגירונג האט אין איהר קאסע אן עודף פון מיליאנען פונטען, אבער דאס איז נאך ווייניג, מען נעמט אריינפיהרען א הכנסה=שטייער, וואס וועט ווידער אין 90 פראצ. דינען אויף פערשידענע אראבישע צוועקען.

פון די בודזשעט־ציפערן פארן יאהר 1932, וואס זענען איצט פערעפנטליכט געווארען, איז צום ערשטען מאל געווארען בעקאנט, אז די א"י=רעגירונג גיט דעם העכסטען מוזולמענישען ראט מיטן טרויעריג=בעריהמטען מופתי בראש א יעהרליכע מתנה פון איבער 50 טויזענט פונט אין דער זעלבער צייט, ווען אויפן משרד הרבנות ווערט נישט געגעבען קיין איינציגען גראשען, נישט קוקענדיג אויף די ווידערהאלטע פאדערונגען פון ישוב. איצט האבען אויך די קריסטען בעקומען פון דער א"י=רעגירונג א מתנה פון 75 טויזענט פונט אויף איבערבויען די קירכע פון הייליגען גרוב. נאר די יודען קומט גארנישט.

ווייטער: עס האט אונז דא נישט לאנג געטראפען די „אנגענעהמע" איבעראשונג, וואס איז נאך ביז איצט דעם ברייטען יודישען עולם גענצליך אומבעקאנט. צום ערשטען מאל איז אין אן עפענטליכען דאקומענט פון דער א"י־רעגירונג דערמאנט געווארען דער נאמען פון „געזעצגעבערישען ראט", ד. ה. פון פארלאמענט. אמת, דער פארלאמענט עקזיסטירט נאך לעת־עתה נישט, אבער דאך קומט שוין פאר זיין נאמען אין אמטליכען ארגאן פון דער רעגירונג. עס איז נעמליך ארויסגעגעבען געווארען א פעראָרדנונג, לויט וועלכער מען טאר נישט פערעפנטליכען קיין בעליידיגענדע אויסדרוקען געגען מלכים און פרינצען, אן אויסנאהם זענען די פאלען, ווען עס פערעפנטליכט אזא אויסדרוק דער נציב־העליון אדער דער עקזעקוטיוו־ראט (א מין מיניסטארען־ראט, וואו עס געהן אריין אלע רעסארט־פיהרער אין דער א"י־רעגירונג) אדער — דער געזעצגעבערישער ראט. אזוי שטעהט בפירוש געשריבען אין אן אמטליכער פעראָרדנונג. צי זאל דאס בעדייטען אז נאהענט איז דער טאג, אז אזא געזעצגעבערישער ראט וועט פאקטיש ענטשטעהן? מיר זאגען נישט קיין נביאות, נאר מיר שטעלען פעסט, אז דער נאמען, דער טערמין האט זיך שוין בעוויזען אין אן אמטליכער שריפט, און דאס זאגט עדות, אז דער דאזיגער באלד פערגעסענער ענין פון פארלאמענט, וואס איז אזוי געפעהרליך פאר אונזער אויפבוי־ארבייט דראהט אויפצושטיין תחית־המתים. (דוף)

די איטאליענישע פאשיסטען

געגען די היטלעריסטישע ראסען טעאריעס

רוים (יט"א) דער אפיציעלער ארגאן פון די פאשיסטישע סינדיקאטען „איל לאווארא פאסציסטא" פאלעמיזירט אין א זעהר ענטשידענעם טאן מיט די אויספיהרונגען פון ארגאן פון „דויטשען ארבייטספראנט" וועגען דער שטעלונג פון נאציאנאל־סאציאליזם און פאשיזם צום ראסען־פראבלעם. דער שעף־רעדאקטאר זשעראַרדא קאזיני, דער אויטאר פון דעם פאלעמישען ארטיקעל בעגרינדעט מיט פאלגענדע ווערטער די שטעלונג פון איטאליענישען פאשיזם צו דער ראסען־פראגע: „וואס אנבעלאנגט די פראגע פון „ראסע" פיהלען מיר זיך נישט איינמאל נאר הונדערטמאל העכער ווי די דייטשען. אויב די דייטשען האלטען, דאס כדי צו זיין א גוטער בירגער פון רייך, איז נויטווענדיג צו צייגען די „ריינע ארישע ריינהייט, גלויבען מיר, דאס די גייסטליכע יסודות פון נאציאנאל־סאציאליזם זענען זעהר שוואך. פאר אונז אין געגענטייל קען יעדער איטאליענער זיין א גוטער פאשיסט, נישט קוקענדיג אויף זיין אפשטאמונג, ווייל די איטאליענישע קולטור האט אמאל באטירט פערשידענע שטאטען און פעלקער".

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 11 אפריל — כו ניסן תרצ"ד

זון-אויפגאנג 4.55
זון-אונטערגאנג 6.21

שויז פערפעקטיקט דעם וואהל-רעגו-לאמין צו די לאדזער שטאט-ראט-וואהלען

היינטיגע וואך וועט שויז בעשטימט ווערען א וואהל-קאמיסאר

(מ) די וואיעוואדזטווע האט שוין בעקומען די פעראָרדנונג וועגען וואהל-רעגולאמין צו די שטאט-ראטען אויפן געביט פון דער לאדזער וואָ-יעוואדזטווע.

די וואהלען צו די שטאט-ראטען וועלען פארקומען אויפן יסוד פון אלגעמיינע, גלייכע, געהיימע, דירעקטע און פראפארציאנעלע וואהלען. וועהלען קען מען נאר פערזענליך. וועהלען קען יעדער בירגער, וועלכער איז אלט 24 יאהר. גע-וועהלט ווערען קען מען ווען מען איז אלט גאנצע 30 יאהר.

די שטאט לאדז וועט געטיילט ווערען אויף וואהל-רעגיאנען. די צאהל רעגיאנען און זייער פערטיילונג ליגט אין דער קאמפעטענץ פון דער וואיעוואדזטווע. אין יעדען וואהל-קרייז וועט מען בעזונדער וועהלען. לאדז וועט וועהלען 72 ראט-מענער. אין יעדען וואהל-קרייז וועט מען וועהלען פון 4 ביז 12 ראטמענער.

אין לאדז וועלען די וואהלען פארקומען דעם 27 מאי.

מ'דארף זיך רעכנען דערמיט, אז נאך די היינטיגע וואך וועט בעשטימט ווערען א וואהל-קאמיסאר און זיין פערטרעטער פאר דער שטאט לאדז און ס'וועלען נאמינירט ווערען די וואהל-קאמיסארען.

פינאל פון די בלוטיגע שטרייק-געשעהענישן אין פאביאניץ

16 פערזאן אויף דער בעשולדיגונגס-באנק

(2) אין קרייז-געריכט האט זיך בעגונען אנגע-הויבען דער גרויסער פראצעס געגען די בעשולדיגטע אין אנטיילנעהמען אין די בעקאנטע בלוטיגע גע-שעהענישן אין פאביאניץ, וועלכע זיינען פארגעקו-מען אין חודש מערץ 1933, בעת די דאמאלסדיגע געשעהענישן זיינען עטליכע מענשען דערהרגעט געווארען און עטליכע צעהנדליג פערוואונדעט גע-ווארען.

דער אריינגאנג אין געריכט איז געווען זעהר בעשווערט, מ'האט נאר אריינגעלאזען די וועלכע זיינען דערצו בערופען געווען.

די בעשולדיגונגס-באנק האבען פערנומען פאל-גענדע פערזאנען: די 27-יעהריגע אסתר זאגענבערג, 30-יעהריגע יעזשי פישענבראנד, 23-יעהריגער יאן מאכאווסקי, 43-יעהריגער ראמאן פראנס, 34-יעה-ריגער רודאלף היידאן, 29-יעהריגער יוזעף זובער, 26-יעהריגער יוזעף געבראווסקי, 20-יעהריגער יאן זעבראווסקי, 26-יעהריגער יאן פאולאווסקי, 25-יעהריגער פעליקס אשינסקי, 24-יעהריגער גרשון לייב פאקען, 20-יעהריגער לעאן מליארטשיק, 24-יעהריגער וולאדיסלאוו פאולאווסקי, 23-יעהריגער לוציאן יאקובאווסקי, 21-יעהריגער לעאן סאפינסקי, 21-יעהריגער סטאניסלאוו פסקארעק.

דאס ריכטער-קאלעגיום איז בעשטאנען פון פרעזעס איליניטש און די ריכטער זהאראוויענקא און מערסאן, ס'האט בעשולדיגט פראקוראר קארסקי, אלס פערטיידיגער זיינען ארויסגעטרעטען די אדוואַ-קאטען: קנאפיק, פעלקא, האַרטמאַן, פלאנער, פאז-נאנסקי, פופע, פאהל און לופינסקי.

עס זיינען ארויסגערופען געווארען 71 עדות

דער בעשולדיגונגס-אקט

דערצעהלט צוו. אנדערען: דעם 6. מערץ 1933 האָ-בען די לעגאלע פראפעסיאנעלע פעראיינען ערקלערט א שטרייק אין דער טעקסטיל אינדוסטריע צוליב דעם וואס די אינדוסטריעלער האבען זיך אפגעזאגט אונ-טערצושרייבען דעם קאלעקטיווען אפמאך, באלד אין די ערשטע טעג פון שטרייק האבען זיך אין פאביאניץ געבילדעט צוויי שטרייק-קאמיטעטען פון קלאסען פעראיין און פון „פראצא", ווי ס'האבען פעסטגעשטעלט בעאמטע פון דער אויספארונגס-פאליציי, זיינען אין שטרייק-קאמיטעט פון די קלאסען פעראיינען אויך אריינגעגאנגען עטליכע אנגעזעהע-נע קאמוניסטישע טוער ווי למשל: יאן מאראווסקי, גרשון לייב פאקין, אשינסקי און היידאן. צו די קאמו-ניסטישע פליה-קאמיטעס האבען לויט בעשול-דיגונגס-אקט געהערט: פראנס, פאולאווסקי, זובער, די קאמוניסטען האבען געפרובט צו בעהערשען דעם שטרייק-קאמיטעט און פערוואנדלען דעם עקאנאמי-שען שטרייק אין א פאליטישען.

דעם 7. מערץ האבען זיך אויף עק זאמקאווא און מאגאמעלא אין פאביאניץ פערזאמעלט אנ'-עולם פון 300 פערזאן, וועלכע האבען אנגעהויבען צו דעמאנסטרירען, בראש פון דער דעמאנסטראציע איז געגאנגען גרשון פאקין. די דעמאנסטראנטען האָ-בען געמאכט פערשידענע אויסרופען.

אויף עק זלאטא און קילינסקיעגא האט די פא-ליציי אנגעהויבען פונאנדערצויאגען די דעמאַנ-סטראנטען, דעמאלס זיינען ארעסטירט געווארען פא-קין און אליעביק.

צומארגענס זיינען אויסגעהאנגען געווארען קאר-מוניסטישע טראנספאראנטען מיט דער פאָדערונג צו בעפרייען פאקינען, דעמזעלבען טאג איז ווידער פארגעקומען אין ארבייטער-הויז א מיטינג מיט'ן אנטייל פון 400 פערזאן, אנטי-מלוכה'שע רעדעס האָ-בען דעמאלס געהאלטען מאכאווסקי און אשינסקי. פון 8. ביז'ן 17. מערץ האבען די קאמוניסטען גע-פיהרט א לעבהאפטע אקציע אין פאביאניץ.

דעם 17. מערץ האבען די ארבייטער ווידע-איינגעארדנעט א בישט לעגאלען מיטינג, אויפ'ן מיטינג האבען געהאלטען רעדעס מאקאווסקי, אשינ-סקי, היידאן און זובער, אויספארענדיג בישט צו פאלגען די פאליציי און ווייטער בלייבען אויפ'ן מיטינג, 12 בייטאג האט

די פאליציי פונאנדערגעטריבען דעם נישט-לעגאלען מיטינג

4 א זייגער בייטאג האט זיך פאר'ן ארבייטער-הויז ווידער פערזאמעלט אנ'עולם פון 2000 ארבייטער, די פאליציי האט אויפגעפאָדערט דעם עולם זיך פונאנדערצוגעהן, דער עולם האט אבער נישט געפאלגט און דעמאנסטרירט איבער די גאסען, בראש פון צוג זיינען געגאנגען מאראווסקי, אשינסקי, זובער, סאפינסקי, אסתר זאגענבערג, פישענבראנד א. א.

ווען די דעמאנסטראציע איז צוגעקומען צו עק מאניושקי און נארוטאוויטשא איז דער צוג פערהאַל-טען געווארען דורך דער פאליציי, אויף דער פאליציי האט זיך א שאָט געטון א האגעל פון שטיינער און ס'האבען זיך אויך דערהערט רעוואלווער-שאָ-סען.

די פאליציי האט צוערשט אנגעהויבען פונאנ-דערצויאגען דעם עולם מיט קאלבעס און ווען דאס האט זיך נישט איינגעגעבען, האט די פאליציי גע-ווארפען טרעהרען-גראנאטען, געשאסען אין דער לופט, דאס אלץ האט נישט געהאלפען און די דעמאנ-סטראנטען זיינען געווארען אגרעסיוו, דעמאלס האט דער קאמיסאר קיעראנסקי בעפוילען פאר יעדען פאל פונאנדערצוטרייבען דעם עולם. די דעמאנסטראנ-טען האבען זיך אנגעהויבען פערבאריקאדירען, ערשט ווען די גאסען זיינען אפגערייניגט געווארען, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז פון המון זיינען

דער'הרג'עט געווארען 5 פערזאן

18 פערזאן זיינען פערוואונדעט געווארען, ס'זיינען אויך פערוואונדעט געווארען 16 פאליציאנטען, אין רעזולטאט פון דער אויספארשונג זיינען ארעסטירט געווארען די שולדיגע אין די געשעהענישן, וועלכע זיינען נעכטען געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס-באנק.

קיינער פון די בעשולדיגטע האט זיך בעת די נעכטיגע גער כטס פערהאנדלונגען נישט אנערקענט צו דער שולד, די בעשולדיגטע אסתר זאגענבערג האט מען געברענגט אין געריכט פון שפיטאל וואו זי געפינט זיך איצט.

נאכ'ן אויסהערען די בעשולדיגטע האבען אפ-געגעבען ערקלערונגען א רייה בעשולדיגונגס-עדות, דער פראצעס האט נעכטען געדויערט ביז האלב 10 אין אוונט, היינט וועט פארקומען די פארטזעצונג פון פראצעס.

די לויה פון די קרבנות בעת דער גרויסער שרפה

וועט דערווייל נישט פארקומען

נישט קוקענדיג דערויף וואס אין דער פרע-סע איז אפגערופען געווארען דער טערמין פון דער לויה פון די קרבנות פון דער שרפה אין ווינערס פאבריק אויף פאלודניאווא 59, האבען זיך ביים פראזעקטאריום נעכטען אנגעהויבען זאמלען גרוי-סע ארבייטער.

ווי מיר דערוויסען זיך וועט די לויה פון די קרבנות נישט פארקומען, ביז ס'וועט נישט פערענדיגט ווערען די אויספארשונג.

האנדעלס-קאמערען געגען קאנצע-סיאנירען דעם אויטאבוס-פערקעהר

דער פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערען האט זיך געווענדעט צו דעם קאמוניקאציע-מיניסטעריום מיט א מעמאריאל געגען דעם קאנ-צעסיאנירען דעם אויטאבוס-פערקעהר.

דער מעמאריאל פאדערט אפצולעגען דעם קאנצעסיע-סיסטעם אויף 2 יאהר. אלע די, וועלכע האבען זיך איצט פערנומען מיט דעם דאזיגען פאך, זאל אויך ווייטער דאס קענען טון.

דער פערבאנד פון די האנדעלס-קאמערען האט זיך אויך געווענדעט צום פאסט-מיניסטעריום מיט א מעמאריאל ביליגער צו מאכען די פאסט טעלעפאן און טעלעגראף-אפצאהלען.

פלענארע זיצונג פון דער האנדעלס-קאמער

(—) מארגען, דאנערשטאג, 6 א זייגער אין אווענד קומט פאר א פלענארע זיצונג פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער, אויפ'ן טאג-ארדנונג געפינען זיך א רייה זעהר וויכטיגע פונקטען.

וואהלען אין דער קרעדיט-געזעלשאפט

רעזולטאט פון דער לוסטראציע-קאמיסיע

(א) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז אין דער קרעדיט-געזעלשאפט אדורכגעפיהרט געווארען א לוסטראציע, וועגען דעם רעזולטאט פון דער לוסטראציע איז מיטגעטיילט געווארען דעם פינאנץ-מיניסטעריום, וועלכער דארף ארויס-געבען די ענטגילטיגע החלטה.

ווי מ'טיילט מיט, וועט די החלטה דער-הערט אין די נאהענטסטע טעג. נאך דער החלטה, וועלען אדורכגעפיהרט ווערען די וואהלען פון א פערוואלטונג.

די וואהלען זאלען פארקומען דעם 1-טען יולי ד. י.

נישט פרעזעס נאר דירעקטאר

(2) לויט א פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניס-טעריום וועלען די ליימער פון די פינאנץ-קאמערן נישט מעהר טיטולירט ווערען אלס פרעזעסן פון די פינאנץ-קאמערן, נאר דירעקטארען פון דער פינאנץ-קאמער.

יידיש יונגעל אונטער די רעדער פון אנ'אויטא

(א) אויף זגעזשער-גאס, איז איבערגעפאה-רען געווארען פון אנ'אויטא דער 11-יעהריגער שמחה קארפאוויטש (זגעזשער 55). דאס פער-וואונדעטע יונגעל איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

מיט א ברעט איבערן קאפ

אז דער מוח איז אויסגערונען

(2) ביי איינעם פון די לאקאטארען אויף עמיליא פלאטער 6 איז פארגעקומען א סעודה'לע, וואו ס'האט נישט געפעהלט קיין אלקאהאל. ווי געוועהנליך האט דער עולם איבערגעכאפט די מאס און ס'איז פארגעקומען א „קליין מחלוקה'לע", בעת וועלכער איינער יוזעף קאשינסקי האט בעקומען מיט א ברעט, אזוי, אז דער מוח איז איהם אויס-גערונען. אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל, א חוץ דעם האט דער לאקאטאר פון פאגאטאווע נאך בעגאנזשירט עטליכע פערוואונדעטע.

ביינאכט אויפ'ן באלוטער מארק...

(א) אין אברהם זשיטקאוויטש'ס געוועלב (באלוטער מארק 4) האבען זיך נעכטען ביינאכט אריינגעריסען גנבים און צוגענומען טאבאק און לעבענסמיטעל = פראדוקטען אויף א סומע פון 870 זל.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

י. קאפראווסקי (נאוואמיעיסקא 15), ס. טרזשוקאוו-סקי (בזשעזשינער 56), מ. ראזענבלום (שרודמיעסקא 21), מ. בארטאשעווסקי (פיעטריקאווער 95), י. ליפטא (קאנטנא 54), טשינסקי (ראקיטשינער 53).

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32
עמפפאנגס-שעה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדער ווארטע-זאל

לאדזער יודישע ליטעראר. מוזיקאלישע געזעלשאפט „הזמיר"

זאל פילהארמאניע
מיטוואך, דעם 18-טען אפריל, 8.45 אווענד

„4 יאהרעס-צייטען"

ארטאריום-פון י. היידען אין 4 טיילען. —::— דיריגענט: פראפ. י. זאקס.

עס נעהמען אנטייל:
Dora Scuri (סאפראן) ארטיסט פון איטאליענישע אפערעס. Adam Dobosz
(טענאר) ארטיסט פון דער ווארשאווער אפערע. Aleksander Michałowski
(באס) ארטיסט פון ווארשאווער אפערע.
געמישטער כאר און ארקעסטער פון דער געז. „הזמיר",
לאדזער פילהארמאנישער ארקעסטער.
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פ"הארמאניע.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26

היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דאפעלטער פראגראם
מעכטיגע טשעכישע פראדוקציע
— I —
„פערפאלגטע מענשען"
אין די הויפטראלען:
Józef Rovensky
Janek Feher
— II —
„א נאכט אין גן-עדן"
אין דער הויפטראל:
Anna Ondra

אנהייב 4 נ"מ, שבת און זונטאג 12 בייטאג

כשר
וויכטיג נייעס!
אויף פילסודסקיעגא 39 פראנט II שטאק, טעל. 169-94
וואו עס ווערען ארויסגעגעבען די
צו ביליגע פרייזען.

איך מאך בעקאנט דער ג' קונדשאפט, אז דער בעריהמטער סוכארוש אברהם בלוישטיין
פון באר „ראגאזשיק"
קאכט יעצט אין דעם
בעוואוסטען היגיענישען רעסטאראן
בעסטע, געשמאקסטע מיטאגען
מיט אכטונג אינהאבער: הערמאן לעווינסקי.
כשר

פרייוויליגע ארבייטס-צענטרען

(2) ווי בעקאנט זענען אין דער לאדזער וואיעוואדזטווע געשאפען געווארען פרייוויליגע ארבייטס-צענטערען, וואו ס'דארף בעקומען בעשעפטיגונג די ארבייטסלאזע יוגענד פון דער לאדזער וואיעוואדזטווע.

בעכטען איז דעפריה זענען פון דער קאלישער באהן אפגעפאהרען 760 בחורים און 100 מיידלעך צו די ארבייטס-צענטרען.

ארעסטירט די 3 מערדער
פון דעם ראדאמסקער סוחר רפאל גראסבערג

(2) בשעתו האבען מיר מיטגעטיילט וועגען א מארד, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אין ראדאמסק אויפ'ן יודישען סוחר רפאל גראסבערג.

בעכטען האט די פאליציי ארעסטירט די דריי מערדער, וועלכע האבען אויסגעפיהרט דעם מארד. דיי זענען די ראדאמסקער איינוואוינער: לייבוש גאלדבערג, שמעריל קוראווסקי און בנימין באקענשטיין.

פערשווענדעט 1645 זלאטיס
דער אינקאסענט פון דער פירמע אפיטץ

(2) א געוויסער אטא אפיטץ האט נעכטען געמאלדען די אויספארשונגס-פאליציי, אז זיין אינקאסענט סאמועל שמאזאנאוויטש האט איינקאסירט ביי דייבע קונדען 1645 זל. און איז מיט דעם געלד פערשוואונדען געווארען. די פאליציי האט אנגעהויבען אן אויספארשונג.

שרעקליכער פאל אויף פילסודסקיעגא 58

(2) אויף פילסודסקיעגא 58 איז נעכטען פארגעקומען א שרעקליכער פאל. אין דאזיגען טויער איז אריינגעפאהרען א פוהר, גראד איז פון טויער ארויסגעגאנגען דער לאקאטאר באלעסלאוו געבעלט, וועלכער איז צוגעדריקט געווארען דורך דער פוהר צו דער וואנד. געבעלט איז אין א שווערען צושטאנד איבערגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

זעלבסטמארד פון א יודישער פרוי

(2) אויף 11. ליסטאפאד 16, האט זיך נעכטען דאס לעבען גענומען, אויסטרינקענדיג א גרויסע דאזע יאדינע, די 36-יעהריגע פייגע באריך. דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט זי אפגערעטעוועט. די סיבה פון זעלבסטמארד איז נישט בעקאנט.

זעלבסטמארד פון א יודיש דינסטמעדעל

(2) דאס דינסטמיידעל אסתר פעלטע, וועלכע איז אנגעשטעלט ביי דער פאמיליע פריידע אויף בזשעזשינער 30, האט נעכטען אויסגעטרונקען א גרעסערע דאזע יאדינע, כדי צו בעגעהן זעלבסטמארד.

די פאגאטאוויע פון דער אובעזפיעטשאלניע האט זי אפגעפיהרט אין שפיטאל אויף דער זאגאיניקאווע גאס אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד. די סיבה פון דעם פערצווייפעלטען שריט איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

„פאלאלעאום"
אן איבערסעהרעניש אין דער כאדניקעס-אינדוסטריע

יעדע פראקטישע ווירטין קויפט א כאדניק „פאלאלעאום", וועלכער איז געשאפען פון א ספעציעלען צעלאלאיד-מאטעריאל און איז פאטענטירט פאר דער דויערהאפטיגקייט פון די בריגען.

„פאלאלעאום" ווערט בענוצט אין וואוינונגען, קוכען, קארידארען און פראצעדוריעס צו צורעקען די פאדלאגעס, אויך צו דעקאראציע צוועקען. ער איז שעהן, ווי א פערסישער דיוואן, פראקטיש און היגיעניש ווי ליבאלעאום. ביליג ווי פאפיר. „פאלאלעאום" קאסט באר 50 גר. א מעטער און ווערט פערקויפט אין אויסערסט שעהנע מוסטערן, צו בעקומען איבעראל.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען.

רעפעראט פון רעד. יוסף העפטמאן
וועגען דער היינטיגער לאגע אין ציוניזם

אין „החלוץ-המרכזי" „עקיבא" איז פארגעקומען א רעפעראט פון רעד. יוסף העפטמאן וועגען דער היינטיגער לאגע אין ציוניזם.

דער לייטער פון „החלוץ המרכזי" „עקיבא" ה' קירשנער בעגריסט אין העברעאיש דעם חשובן גאסט אין נאמען פון די ועדים פון „החלוץ המרכזי" און „עקיבא". נאכדעם האלט רעד. העפטמאן זיין רעפעראט, אין וועלכען ער שטעלט זיך אפ אויף דער ערנסטע לאגע אין ציוניזם ביי דער היינטיגער אינערליכער צוריסענקייט. דער אינערליך צושפליטערטער צושטאנד האט זיך אויך ארייגגעכאפט אינ'ם א"י ישוב און געפונען דעם אויסדרוק אין די ברירער-קאמפען אין א"י, וועלכע ווערען כלומרשט געפיהרט צוליב ארבייט, גראד אין א צייט, ווען קיין ארבייט פעהלט נישט, נאר פערקעהרט, עס פעהלט נאך אויס ארבייטס-הענד, די דאזיגע קאמפען זענען אבער מעהר נישט ווי סבות פון פאליטישע אינערליכע רייבונגען, וועלכע וואלטען געקענט לייכט אויסגעמיטען ווערען, דורך א נאציאנאלער ארביטראזש-קאמיסיע, וועלכע וואלט אביעקטיוו ענטשידען די דאזיגע קאנפליקטען.

צוטרעטענדיג צום ציוניזם אין פוילען זאגט דער חשוב'ער רעדנער: „דער פוילישער ציוניזם געפינט זיך אין דער גרעסטער און שארפסטער צושפליטערונג און די ארגאניזאציע — אין א מצב פון צופאלונג. צוליב מאראלישע און פינאנציעלע סבות צו וועלכע די ארגאניזאציע איז דערפיהרט געווארען דורך א גרופע, וועלכע האט פערכאפט די הענעמאניע דורך אפנארען די ציוניסטישע אויפריכטיגע מאסע.

דאן גייט איבער דער רעדנער צו אנאליזירען די סבות פון צושפליטערונג, וואס דראהט איינצוווארפען די פונדאמענטען פונ'ם ציוניסטישען בנין, וועגען דעם פערגאנגענעם ציוניסטישען קאנגרעס און קומט צום אויספיהר, אז דער שקל-סיסטעם מוז ווערען געענדערט. דער שקל איז געווארען א הפקר זאך, וועלכעס מען קען יעדען איינעם פערקויפען און בארגען צום נוצען פון פארטייאישע אמביציעס און העגעמאניע און נישט צום ציל פון וועהלען א פעראנטווארטליכע לייטונג מיט דער גאראנטיע צו דערהאלטען דעם ריינעם ציוניזם און איהרע פונדאמענטען. דאס ברענגט דערצו וואס אין פארטייאישען קאנקורענץ-קאמף ווערט דער שקל געגעבען מענשען, וועלכע האבען מיט דער ציוג. ארג. קיין שום שייכות און קומען דערנאך צו דער וואהל-אורנע און דעצידירען מיט זייערע שטימען דעם צוזאמענשטעל פון דער העכסטער ציוג. לייטונג.

בעריהרענדיג די פראגע פון הכשרה ועליה, זאגט דער רעדנער, אז די היינטיגע „הכשרה" איז ווייט פון ארויסגעבען דעם געוואונשענעם ציוניסטישען עלעמענט, וועלכער זאל זיין א גאראנטיע פאר א געזונטער נאציאנאלער אויפבוי. יונגעלייט, וועלכע האבען ביזאהער קיין שייכות געהאט מיט'ן ציונים, גייען אריין אין די „הכשרה"-גרופען צו קענען עמיגרירען.

נישט בעסער שטעלט עס זיך פאר מיט דער עליה. נישט די חלוצישע רייפקייט, נאר די פארטייאישע, גיט דאס רעכט עולה צו זיין, מיט'ן דאזיגען סיסטעם פון קאנצעסיאנירטען פריווילעגירטען עליה-צושטאנד, וואלט מען שוין געדארפט מאכען א סוף.

דאן גייט איבער דער רעדנער צו דער רעוויזיאניסטישער פעטיציע און זאגט: „עס איז נישט ריכטיג ווען אנדערע ווילען בעהויפטען, אז די פעטיציע איז שעדליך, די פעטיציע אין איהר אינהאלט איז א גרויס וועה-געשריי אויף עולות, וואס ווערען בעגאנגען דורך דער ענגלישער רעגירונג געגען אונז יודען און קיינער וועט נישט זאגען, אז ווען מען בעקומט וואונדען איז שעדליך צו שרייען פון וועהטאג, אבער א גרויסען פעהלער זענען בעגאנגען די רעוויזיאניסטען מיט דעם, וואס זיי האבען עס אונטערגענומען אויף אייגענער האנד, נישט פערשטענדיגענדיג זיך מיט אלע אלג. ציוניסטישע גרופען, דאן וואלט די פעטיציע בעקומען א גרעסערען מאראלען ווערט און וואלט געהאט א שטארקערען ערפאלג.

נאכ'ן רעפעראט איז פארגעקומען א פייערליכער באנקעט לכבוד דעם גאסט רעד. העפטמאן. מיט א גרעסערע רעדע איז ארויסגעטרעטען דער פארזיצער ה' קירשנער, וועלכער האט אפגעגעבען א בעריכט פון דער טעטיגקייט פון „החלוץ המרכזי" און צום סוף האט גערעדט רעד. העפטמאן.

40-יעהריגע יובל-פייערונג
פון דיריגענט מ. דארגוזשאנסקי
קומט פאר דעם 2. מאי אין „פילהארמאניע"

פערגאנגענעם זונטאג איז פארגעקומען א זיצונג פון ארגאניזיר-קאמיטעט, וואס פערנעמט זיך מיט'ן ארגאניזירען דעם 40-יעהריגען יובל פון פערדינסטפולען דיריגענט און מוזיק-קריטיקער מ. דארגוזשאנסקי.

ס'איז בעשלאסען געווארען, איינצוארדנען דעם 2-טען מאי ד. י. א גרויסען קאנצערט פון אבערקאנטאר ישראל אלטער פון האנאווער, ווי אויך דער לאנדאנער אבערקאנטאר לעווי, מיט דער בעטייליגונג פון מענער-קינסטלער-כאר פון „הזמיר".

דער גראנדיעזער קאנצערט וועט פארקומען אין „פילהארמאניע"-זאל.

אויף דער זיצונג איז געוועהלט געווארען אן עהרען-קאמיטעט, אין וועלכען ס'געהען אריין פערטרעטער פון אלע קרייזען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

דער 40-יעהריגער יובל פון דעם בעליבטען דיריגענט מ. דארגוזשאנסקי האט אין דער לאדזער יודישער געזעלשאפט ארויסגערופען א פערשטענדליכע פעראינטערעסירונג.

אונטערהאנדלונגען וועגען א פערשטענדיגונג אין דער היטען-בראנזשע

(אג) ווי מיר האבען שוין בשעתו געמעלדעט, האט זיך אין דער בראנזשע פון וואלענע היטען נאך אין פערגאנגענעם יאהר געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען דערפיהרען צו א הסכם צווישען אלע פעראינטערעסירטע פירמען. די פראגע איז געווען זעהר וויכטיג, ווייל די קאנקורענץ צווישען די פירמען איז געווען זעהר גרויס און עס איז פשוט פארגעקומען א געיעג צווישען זיי, סיי בנוגע די פרייזען ווי אויך בנוגע פערקויפס-בעדינגונגען. נישט קוקענדיג אבער אויף די לאנגע אונטערהאנדלונגען איז אבער דעמאלט צו קיין הסכם נישט געקומען, וואס האט געהאט זעהר א פאטאלען איינפלוס אויף דער לאגע אין דער דאזיגער בראנזשע.

ווי מיר דערוויסען זיך איצט האבען איינעגע פירמען ווידער אונטערגענומען די איניציאטיווע צו שאפען א פערשטענדיגונג, קודם-כל וועגען נארמירען די פרייזען און די פערקויפס-בעדינגונגען.

אין דער נאהענטסטער וואך זאל וועגען דער פראגע פארקומען א ספעציעלע זיצונג פון די פארשטעהער פון אלע פעראינטערעסירטע פירמען.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא-אנאליזען.
נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוועגד
זונטאג און חגאות פון 9—1 פארמיטאג.

טראמוואי איבערגעפארען א 74-יעהריגע זקנה

(2) נעכטען האט דער טראמוואי נומער 11, איבערגעפאהרען אויף ריימאנד-פלאץ די 74-יעהריגע אנטאנינא פאקארסקא. די שווער-פערוואונדעטע איז אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

שרפה אין א שפינעריי

(2) נעכטען האט אויסגעבראכען א שרפה אין דער שפינעריי פון עקענשטיין, אויף פיעטריקאווער 203. דאס פייער איז ענטשטאנען אין דער רייסעריי. נאך א האלבע שעה ארבייט איז די שרפה פערלאשען געווארען. די שאדענס זענען נישט בעדייטענד.

אלע קלויבען זיך אויף דער מאדע-רעווי פון די זשורנאליסטען

אין דער עלעגאנטער געזעלשאפט איז דאס געשפרעך פון טאג די מאדע-רעווי, וועלכע ווערט איינגעארדענט דורך דעם זשורנאליסטען-סינדיקאט, זונטאג דעם 22 אפריל אין פילהארמאניע-זאל.

די רעווי אין וועלכער ס'נעהמען אנטייל די גרעסטע און פאפולערסטע לאדזער פירמעס, רעפרעזענטירט אלע געביטען פון דעם לאדזער לעבען. די רעווי וועט זיין א רעוואלאציע אויף דעם געביט.

די רעווי איז פערבונדען מיט גרויסע ארטיסטישע אויפטריטען. דער סעקרעטאריאט פון זשורנאליסטען-סינדיקאט נעהמט אן אנמעלדונגען פון די וועלכע ווילען אנטיילנעהמען אין דער רעווי נאר נאך 2 טעג. אנמעלדונגען ווערען אנגענומען צווישען האלב 7 און האלב 8 אין אוועגד אויף פיעטרקאווער 121.

גרויסער „הזמיר"-קאנצערט אין פילהארמאניע

די ליטעראריש = מוזיקאלישע געזעלשאפט „הזמיר" ארדענט-איין אין די נאהנסטע טעג א גרויסען קאנצערט א. נ. „פיר יאהרעס-צייטען" פון אונשטערבליכען קאמפאזיטאר היידען.

אין דאזיגען קאנצערט וועלען אנטיילנעהמען דער גרויסער קינסטלער-כאר פון „הזמיר", פילהארמאנישער ארקעסטער און א גאנצע רייהע ערסט-קלאסיגע סאליסטען.

היינט 1-טע פארשטעלונג פון ווארש. מאריאנעטען-טעאטער

היינט, מיטוואך אוועגד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל די ערשטע פארשטעלונג פון דער גרויסער פאליטישער שאפקע 1934 א.נ. „דער שאך פון הערען מארשאל" אין 2 טיילען, וועלכע זענען בעארבייט געווארען פון די בעסטע פוילישע שרייבער אין מוזיק, פאראדיע, געזאנג און אין ווארט.

אין דער היינטיגער פארשטעלונג וועלען געוויזען ווערען 40 פון די פאליטישע פערזענליכקייטען אין פוילען, און די אויספיהרער פון פראגראם זענען בעריהמטע ארטיסטען פון די ווארשאווער ביהנעס. די שאפקע ברענגט מיט מיט זיך א גאנצען וואגאן מיט אייגענע דעקאראציעס און רעקוויזיטען.

מארגען, דאנערשטאג קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל די 2-טע און לעצטע פארשטעלונג פון דער דאזיגער שאפקע.—

פון יודישען טעאטער „פילהארמאניע"

די בעריהמטע אמעריקאנער סטארס מעי שיינפעלד און אירווינג דזשייקאבסאן פערענדיגען שוין זייערע גאסטראלען אין לאדז. דעם היינטיגען פרייטאג און שבת ווערט געגעבען די לעצטע פרעמיערע-אפערעטע „יאשקע כוואט".

היינט, מיטוואך און מארגען, דאנערשטאג ווערט צוליב פראבען פון דער נייער פרעמיערע, נישט געשפילט.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	81.25
3 פראצענטיגע בודאוולאנע			—	43.65
4 „ דאלארובקא			—	53.50
7 „ סטאביליזאציע (אמ.)				57.63
8 „ ווארשאווער פאנד-בריף				53.00
8 „ לאדזער		„	„	46.50
ענגלישער פונט	—	—	—	27.40
דאלאר — אפיצ: —.5.29 נישט אפיצ.			—	5.26
גאלד-דאלאר	—	—	—	9.03
גאלד-רובל	—	—	—	4.66
דייטשער מארק	—	—	—	2.05

די שלום-עליכם-אויסשטעלונג
אין יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט

ווילנע, (י.ט.א.) חול-המועד פסח האָט זיך אין די זאַלען פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט אין ווילנע געעפענט די שלום-עליכם-אויסשטעלונג אַראַנזשירט צו דעם יובל פון שלום עליכם'ס דעביוט אין דער יודישער ליטעראַטור און צו זיין 75-יעהריגען געבורטסטאָג. עס זענען אויסגעשטעלט אַלע אויסגאַבעס פון דעם גרויסען הומאָריסט אין יודיש (אָנגעהויבען פון די ערשטע ביכלעך זיינע, געדרוקט אין יודישען פֿאָלקסבלאַט אין פעטערבורג אין די 80-ער יאָהרען ביז די לעצטע אויסגאַבעס אין ראַטען-פערבאַנד) און אין העברעאיש, ווי אויך זיינע איבערזעצונגען אין פויליש, רוסיש, אוקראַיניש, ווייסרוסיש, דייטש, פראַנצויזיש, ענגליש, שפּאַניש, רומעניש, האָלענדיש, אונגאַריש, לעטיש, ליטוויש, עספּעראַנ-טאָ, (איינע פון די עספּעראַנטאָ-איבערזעצונגען — פון דעם עספּעראַנטאָ-שעפער ד"ר ל. זאַמענהאָף), און די יאַפּאַנישע איבערזעצונגען פון שלום-עליכם אין אַ פּרעכטיג אַרויסגעגעבענער אַנטאָלאָ-גיע איז ספּעציעל צוגעשיקט געוואָרען פון אָסאַקאַ פאַר דער אויסשטעלונג.

דאַן געהען די הויפּט-צייטשריפטען אין וועלכע שלום-עליכם האָט זיך בעטייליגט, אָנגע-הויבען פון „הצפירה" 1879 מיט זיין ערשטער קאָרעספּאָנדענץ פון פּערעיאַסלאַוו און געענדיגט מיט די ניו-יאָרקער צייטונגען פון פאַר זיין טויט.

אומגעהויער רייך איז די אָפּטיילונג פון צייטונגס-אויסשניטען אין די פערשידענסטע שפּראַכען פון די פערשידענסטע לענדער מיט אַרטיקלען און נאָטיצען וועגען שלום-עליכם. אַ חוץ דעם — אַן אָפּטיילונג פון אַלע גרעסערע און וויכטיגע אָפּ-האַנדלונגען איבער שלום-עליכם.

די אָפּטיילונג שלום-עליכם און טעאַטער ענטהאַלט אַן אויסערגעוועהנליכע קאָלעקציע פון אַפישען, פּלאַקאַטען, פּראָגראַמען, בילדער, אָריגי-נאַל-מאַנוסקריפּטען פון פּיעסען.

שלום עליכם און די יודישע שול ברענגט אַ פולע קאָלעקציע פון אַלע יודישע און העברעאישע כרעסטאָמאַטיעס פון אַלע לענדער וואו עס געהען אַריין שלום-עליכם'ס זאַכען, ווי אויך אַ קאָלעקציע פון שול-אַרבייטען וועגען שלום-עליכם אין שריפט און בילד.

אויף טישען אונטערן גלאָז זענען אויסגע-שטעלט שלום-עליכם'ס בריף, בילדער, וויזיט-קאַרטען (צווישען זיי אַ וויזיט-קאַרטע פון שלום-עליכם אַלס ראַבינער), 20 בריף פון מענדעלע מוכר ספרים צו שלום-עליכם, אַלבומען, דאָקומענטען, בילדער, סקולפּטורען, ש"ע'ס טויטענמאַסקע א. א. וו. הונ-דערטער אַדרעסען, בענדער, אַלבומען צו שלום-עליכם'ס פון זיינע פאַרערער, אָרגאַניזאַציעס און חידים בכל תפוצות ישראל, וועלכע ער האָט בע-זוכט בשעת זיינע פאָרלעזונגס-טורנעען, אויך אַ מאָנומענטאַלער אַלבום צו זיין 25-יעהריגען ליטע-ראַרישען יובילעי, אַפּישען פון זיינע פאָרלעזונגען אין פערשידענע שטעט און לענדער א. א. וו.

צווישען די אַלבומען געפינט זיך אויך אַן אַלבום מיט די אונטערשריפטען פון די בעזוכער ביי שלום עליכם'ס טויטענבעט. דער ערשטער אין אַלבום איז גע'חתמ'עט לעאָ מאָצקין.

אין דער אָפּטיילונג „שמר'ס משפט" זענען אויסגעשטעלט די הויפּט-ווערק פון דער יודישער שונד-ליטעראַטור מיט אַ 40—50 יאָהר צוריק, וואָס שלום-עליכם האָט אַזוי שאַרף בעקעמפט: אין דער אָפּטיילונג „ערב שלום-עליכם" — די הויפּט-ווערק פון דער עלטערער יודישער ליטעראַטור פאַר שלום-עליכם, אָנגעהויבען פון אַקסענפעלד, עטינ-גער, דיק א. א. וו.

די אויסשטעלונג ווערט מאַסענהאַפט בעזוכט פון דער יודישער בעפעלקערונג און עס לעבט אויף ווידער די בעליבטע געשטאַלט פון דעם גע-ניאַלען יודישען שריפטשטעלער.

די בילדער אויסשטעלונג פון ה. באַרטשינסקי

אויף 6. שערפּיען 2, איז איינגעאָרדענט די בילדער-אויסשטעלונג פון בעקאַנטען קינסטלער, העניך באַרטשינסקי. דער קינסטלער, וואָס האָט זיך שוין קונה-שם געווען ווייט אין דער וועלט, איז אַליין אַ לאָדזשער. מיט לאָדז איז ער פערבינ-דען און פערקניפּט דורך זיין יוגענד, דורך די ערשטע איבערלעבונגען פון זיין קינדהייט, דאָ האָט ער די ערשטע בילדער געצייכענט, די ערשטע טריט געשטעלט אויפ'ן וועג, וואָס האָט אויך שפּעטער, אין דער גרויסער וועלט, אַרויס-געפיהרט. שפּעטער שטודירט ער אין דער קונסט-אַקאַדעמיע אין דרעזדען וואו ער ענדיגט מיט אַן אויסצייכנונג. נאָך אַלס סטודענט נעמט ער שוין אין 1925 דעם ערשטען פּריז אויפ'ן אינ-טערנאַציאָנאַלען קאָנקורס פון פּאַריזער רויטען-קרייץ. ער בעזוכט דערנאָך איטאַליען פראַנקרייך און שפּאַניען, וואו ער מאָלט דאָרט אַ סך פון זיינע בילדער, פול מיט ליכט און זוניגקייט, פול מיט דער פאַרבענרייכקייט פון דרום'דיגע לענדער. ענדליך, נאָך לאַנגע יאָהרען, איז ער צוריקגעקומען אין זיין היים-שטאָט לאָדז, וואו אַ וואַנדערפויגעל צוריק צו דער נעסט, פון וואַנעט ער איז אַרויס-געפלויגען.

דאָ אין לאָדז איז דעם קינסטלער'ס בילדער-זאַמלונג נישט סתם אַזוי אַן אויסשטעלונג. נאָר אַ שטיקעל דין-וחשבון פון אַ קינסטלער-לעבען, אַ בליק צוריק אויף צוריקגעלאַזענעם וועג; מיר זעהען דאָ כמעט אַלע שטופען פון זיין קינסטלע-רישער ענטוויקלונג, די ערשטע בילדער געמאָלט נאָך אין אָנהויב פון אויפבליה פון זיין טאַלאַנט, דאַן די זאַכען געשאַפען אין פּעריאָד פון זיין זוכעניש, אין שטורם און דראַנג-פּעריאָד ביז זיינע גאָר לעצטע בילדער. מיר האָבען פאַר זיך כמעט דעם סך הכל פון זיין שאַפען, הגם עס פעהלען אַ סך פון זיינע אַרבייטען וואָס געפינען זיך אין די מוזעאומס און אין פּריוואַט-בעזיץ, צוזייט איבער פערשידענע לענדער.

פון די וואַנד אויף דער אויסשטעלונג, אויף 6 שיערפּיען 2 קוקען אַראָפּ צו אונז אַ בונט און פאַרביג לעבען, פערקערפּערט אויפ'ן לייוואַנט דורכ'ן פּענזעל פון אַ שטאַרקען און קומענדיגען קינסטלער.

וואָס פאַר אַ רייכקייט פון טעמאַטען, וואָס פאַר אַ פערשידענאַרטיגקייט אין אינהאַלט: פּאָר-טרעטען און פּעזאַזשען, חיות און בלומען, אַקטען און האַלבאַקטען און דאָס אַלעס איבערגעגעבען מיט אַזאַ שוואונג, מיט אַזאַ עקספּרעסיע, אַז ס'דוכט זיך אונז, אַז מיר פיהלען נאָך דעם ציטער מיט וועלכען דער קינסטלער האָט זיי געמאָלט.

בעזונדערס אינטערעסאַנט זענען די בילדער פון קליינעם שטעטעל; קליינע ראַפּסאָדיען פון יודישען שטייגער. מיט די בערדיגע יודען, מיט די באָבעס ביים ליכטצינדען, געשילדערט גראָטעסק אין גייסט פון שאַגאַל'ן.

אַ שטאַרקען איינדרוק מאַכט „באַריקאַדען" אַ בילד פון סאָציאַלען אינהאַלט; אַ צעוויכערטער המון אין אימפּעט פון קאַמף. עס וואַרפט זיך אין די אויגען די צייכענונגען פון חיות, מיט אַ פּאָר ליניעס האָט דער קינסטלער אַרויסגעקריגען דאָס כאַראַקטעריסטישע אין זיי. דערנאָך גייען שטיל-לעבענס.

וואונדערבאַר געמאָלט און מייסטערהאַפטע גראַפישע אַרבייטען, וואָס מאַכען אַ שטאַרקען רושם אויפ'ן בעזוכער. דער קינסטלער, האַרפט זיך פון טעמאַט צו טעמאַט. ער זוכט נאָך הייס און ליידענשאַפטליך זיין קינסטלערישען אמת. זיין טעמפּעראַמענט לאָזט איהם נישט אָפּשטעלען זיך, זוכט אויסדרוק, זוכט אַ תיקון פאַר זיין אינערלי-כער אומרוה.

באַרטשינסקי האָט שוין אַ סך געגעבען און זאָגט נאָך צו מעהר צו געבען. פ. ג.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל-גאַס 4, טעל. 216-90
נעהמט אָן אין הויט- און ווענערישע
קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע
אויפנאַהם-שעה'ן פון 8—1 מיטאָג און 5—9 אָוונט.

מ'גראָבט אויס אסתרס פּאַלאַץ, וואו המן האָט געקראַגען זיין מפּלה

פון לאָנדאָן איז מען מודיע, אַז ענגלישע אַר-כעאָלאָגען אַרבייטען איצט אין די רואינען פון דער פּערסישער הויפּטשטאָט, וואָס אַלעקסאַנדער מוקדון האָט פערברענט. זיי זענען איצט אויף אַ שפּור צום פּאַלאַץ, אַהער האָרעס, אין וועלכען אסתר המלכה האָט אויפגענומען דעם קעניג אחשורוש און המן'ען.

אסתר המלכה האָט אין דעם פּאַלאַץ געמאַכט אַ סעודה און דאָרט אָנגעוויזען דעם קעניג אויף המן'ס פּלענער, אַז זיי זוכען שעדליך פאַר'ן לאַנד און דאַן האָט המן געקראַגען זיין פערדינטע מפּלה. מען האָט איהם אויפגעהאַנגען אויפ'ן בעפעהל פון דעם קעניג אחשורוש צוזאַמען מיט זיינע זיהן.

מען האָט אין דעם פּאַלאַץ אַדער האָרעס געפונען פּרויען-ציהרונג פון זילבער און פון גאָלד. מען האָט אויך געפונען זילבערנע און גאָלדענע כלים צום טרינקען. עס קאָן זעהר גוט מעגליך זיין, אַז פון אָט די בעכערס האָבען געטרונקען אַמאָל אסתר המלכה, דער קעניג אחשורוש און המן הרשע.

עס זענען געווען נאָך אַ סך מענשען, וואָס האָ-בען נישט געגלויבט אין דעם אמת פון מגילת אסתר. איצטער, זאָגט זיך אין דער „דער מאָנטעג" ידיעה פון לאָנדאָן, וועט מען פעסטשטעלען, אַז די גאַנצע מעשה מיט המן'ען און אחשורוש'ן, מיט אסתר'ס פּלענער און דער גאַנצער נס פּורים זענען היסטאָ-רישע פאַקטען און זענען אמת'דיגע געשעהענישען.

די הויפּט-שטאָט פון דעמאָלסדיגען קעניג אחשורוש איז געווען אַ זעלטען שעהנע שטאָט, מיט פּאַלאַצען און פּרעכטיגע גערטנער. מען ווייסט אויך, אַז אין אחשורוש'ס צייטען איז פּערסיען געווען אַ ריזיגע מדינה, וואָס האָט זיך אויסגעשפּרייט איבער כמעט צוויי דריטעל פון דער ציוויליזירטער וועלט.

די הויפּטשטאָט (פּערסעפּאָליס) איז נישט גע-ווען קיין שטאָט, נאָר אַ קאָלעקציע פון פּאַלאַצען, גערטנער, פּאַרקס. דאָס שעהנסטע שטיק אַרכיטעק-טור, מיט וועלכען די שטאָט האָט שטאַלצירט און גע-מעגט שטאַלצירען, איז געווען די פּלאַטפאָרם, וואָס האָט געהאַלטען 1,458 פוס אין דער לענג און 929 אין דער ברייט און האָט זיך אויפגעהויבען אויף אַרויף ביז 111 פוס הויך. אויף דער דאָזיגער פּלאַט-פאָרם זענען געשטאַנען צוויי פּאַלאַצען. איינער פון זיי איז געווען בעקאַנט אונטער דעם נאָמען „דער פּאַלאַץ פון הונדערט קאָלאָנעס". לעבען וועלכען עס איז געשטאַנען אַ ריזיגער מאָנסטער מיט פליגלען אויסגעהאַקט פון שטיין. אויפ'ן מאָנסטער איז געווען אַ תפילה צום גאָט פון ליכט, וואָס היט אָפּ די קעניגען און זייערע אונטערטאַנען.

די פּאַלאַצען זענען געווען געפאַרבט אין העלען רויט, גרין און געל. אַזוי זענען אויך געווען געפאַרבט זיינע גאַסען, וואָס זענען געווען געפּלאַסטערט.

איז שוין דאַרום קיין וואונדער נישט, וואָס ווען די אַראַבער זענען אַהין אַריין, האָבען זיי געמיינט, אַז זיי זענען אָנגעקומען אין אַ גן-עדן, וואו עס לעבען בלויז גייסטיגע מענשען, ווייל אַזאַ שעהנקייט איז אין יענע צייטען נישט געזעהען געוואָרען.

מען דאַרף אויך וויסען, אַז די קאָלאָניעס זע-נען אומעטום געווען מיט פערשידענע קינסטלערישע בילדער, אויסגעהאַקט אין'ם שטיין. די בוימער און די פּאַרקען אַרום די פּאַלאַצען זענען אויך אויסגעמושטירט געוואָרען אַזוי, אַז מען זאָל נאָך פון ווייטען זעהען זייער שעהנקייט און רייץ.

דער אַריער-פּאַראַגראַף
ר. איזראַעל
81
שפּאַנענדער ראָמאַן פון דער איצטיגער ווילדער צייט

— איהר האָט אַ צושמאָלען האָריזאָנט, הייב איך, איהר טראַכט נאָך אַלץ מיט די קאַטעגאָריעס פון איער בורזשואַזע פּסיכאָלאָגיע. איך קען אייך פערשטעהן אָבער בשום אופן נישט מסכים זיין מיט אייך.

— איך טראַכט איצט מיט קאַטעגאָריעס פון אַ בורזשוי, האָט הייבריך געענטפערט, איך דער אַ-רימסטער פון אַלע מענשען אין איצטיגען מאָמענט.

העלען האָט נישט געוואָלט דערלאָזען צו קיין ווייטערדיגער דיסקוסיע און זי האָט זיך אַריינגעמישט איצים געשפּרעך.

— איך האַלט האָט זי געזאָגט, אַז דער מענש דאַרף קודם כל זיך אויסבויען זיין אייגענעם גליק, וועט יעדער אויף זיין אופן גליקליך זיין, דאַן וועט דער כלל ממילא זיין גליקליך, דער מענש טוענדיג עפּעס פאַרן כלל, האָט ער אויך, אין זין זיין אייגע-נעם איך און די טובה פון זיינע נאָהענטע.

אַזוי האָבען אַלע דריי דיסקוסירט ביז שפּעט איבערגעבראַכט, ווייל זיי האָבען סיי-ווי-סיי נישט גע-קענט פערלאָזען דאָס צימער אַהן די ערלויבניש פון דעם עלטערען הער, דעם פּריוואַט-דעטעקטיוו, וועל-כער האָט געאַרבייט אין אויפטראַג פון פּריצי.

קאַפּיטעל 17
פישער און פּריצי

[illegible] האָט לייטענאַנט אַלפרעד בעהמע גע-[illegible] אויף דעם פּריוואַט-דעטעקטיוו פון דרעזדען. ער האָט געוואַרט אויף איהם צומאָרגענס איבערער פריה. ער איז געזעסען איי בורא מעשה גרויסע פער-זענליכקייט געוואַרט אויף צו געבען אויפטראַגען דעם דעטעקטיוו. ס'איז אַוועק אַ שעה און צוויי, בעהמע האָט טעלעפאָן אומגעדולדיג געקוקט אויפ'ן זייגער צי דער דעטעקטיוו קען שוין זיין פון דער באַהן, ס'איז שוין לאַנג געווען נאָך דער צייט ווען דער צוג האָט געדאַרפט אָנקומען און קיינער איז נישט געקומען. בעהמע האָט שוין געהאַט אויפ'ן טיש די פּאָסט, אָבער ער האָט זיך נישט צוגעריהרט צו איהר, ווייל זיינע געדאַנקען זענען געווען איינגאַנצען פערנומען מיט דער פראַגע פון פישער'ן און די אַקציע וועלכע ער וויל פיהרען געגען איהם, פלוצלונג איז זיין בליק געפאַלען אויף אַ בריף וואָס איז געלע-גען צווישען דעם גאַנצען פּעקעל אויפ'ן טיש. דער בריף איז איהם אויסגעקומען פערדעכטיג און ער האָט איהם גענומען אין דער האַנד אַריין, ער האָט איבערגעדרעהט די קאָנווערט אויף דער אַנדער זייט און האָט איבערגעלייענט דעם אַדרעס, פון דעם. וועלכער האָט דעם בריף אַוועקגעשיקט, דאָס איז גע-ווען פון דעם פּריוואַט-דעטעקטיוו אויס דרעזדען. בעהמע איז אויפגעשפּרונגען פון זיין אָרט, שנעל אויפגעריסען דעם קאָנווערט און גענומען לייענען דעם בריף. דאָרט איז בכלל געווען קיין שום אויס-סערגעוועהנליכעס, דער פּריוואַט-דעטעקטיוו האָט געבעטען ענטשולדיגונג וואָס ער קאָן, צוליב וויכטיגע סיבות נישט אָננעהמען זיין פּאָרשלאַג. הגם ער ווייס אַליין נאָך נישט וועגען וואָס בעהמע האַנדעלט זיך.

— דאַנערוועטער, האָט בעהמע אויסגעשריגען עפּעס די גאַנצע וועלט האָט זיך אָנגעזעצט אויף מיר, קיינער וויל מיר נישט העלפען, אויב איך וועל צו דעם אַלעם בלייבען פּאַסיוו, וועט ווערען שלעכט מיט מיר, איך מוז אַביסעל ענערגישער האַנדלען ווי ביז איצט.

— דאָס איז אַ געמיינהייט, האָט ער ווייטער צו זיך גערעדט, ער מוז אָננעהמען די מיסיע, וואָס איך גיב איהם איבער, צוליב דעם איז ער אַ דע-טעקטיוו, און אַ וואונדער וואָס איהם האָט אַפילו נישט איבעראַשט די פּערזאָן, וועלכע ווענדעט זיך צו איהם, ער האָט דאָך געוויס שוין געהערט וועגען מיר, ווייל דוכט זיך, ס'איז נישט פערהאַן קיין דייטש, וועלכער זאָל וועגען דעם נישט וויסען, איבע-ריגענס האָב איך איהם אין מיין בריף געגעבען אָנצוהערען ווער איך בין, פונדעסטוועגען האָט ער מיין פּאָרשלאָג אָפּגעוואָרפען...

בעהמע האָט זיך געריבען דעם שטערן און נערוועזיש געביסען די ליפּען, ער האָט געטראַכט וועגען דעם וואָס ער האָט אונטערצונעהמען געגען דעם דעטעקטיוו

דער דעטעקטיוו אין דרעזדען האָט זיך געטון זיין אַרבייט. אַרום 12 ביי טאָג אויף צומאָרגענס ווען הייבריך איז אָנגעקומען קיין דרעזדען, האָט דער דעטעקטיוו אָנגעקלאַפּט אין דער טיר פון צימער, אין וועלכע ס'האָבען זיך געפינען הייבריך, העלען און לאָטאַ

— איך האָב פאַר אייך ביזעס, מיינע הערשאַפ-טען, האָט דער דעטעקטיוו געזאָגט, אַריינקומענדיג אין צימער

— דהיינו, האָט לאָטאַ די ערשטע געפרעגט

— אַלפרעד בעהמע קומט קיין דרעזדען און דווקא אין דעם דאָזיגען הויז אַריין, ער פאָהרט איצט אַרויס פון אולם און אין עטליכע שעה אַרום וועט ער דאָ זיין

— וואָס זאָל דאָס בעדייטען האָט לאָטאַ גע-פרעגט

דער נאָמען אַלפרעד בעהמע האָט געמאַכט אַ שרעקליכען איינדרוק אויף אַלע דריי פריינד, וועלכע האָבען זיך געפינען אין צימער, דאָס איז געווען אַ שרעקענדער נאָמען, אַ געשפּענסט וועלכען יעדער האָט געוואָלט אויסמיידען

— וואָס האָבען מיר איצט צו טון, האָט העלען ווי דורך טרעהרען געפרעגט

— רוהיג זאָלט איהר בלייבען דאָ אין דער וואוינונג איך בין געקומען דאָס אייך זאָגען, כדי איהר זאָלט וויסען וועגען דער געפאַהר און נישט זיין לייכטזיניג בנוגע דעם אויספיהרען די אינסטרוקציעס, וועלכע איך גיב, דאָס איבריגע מוזט איהר זיך פערלאָזען אויף מיר

— אָבער פון וואַנען ווייסט איהר, אַז בעהמע קומט אַהער, האָט העלען ווייטער געפרעגט

— מיינס אַן אַגענט וועלכער היט בעהמע'ן זייט צוויי טעג האָט מיר וועגען דעם צוזוויסען געגעבען טעלעפאָניש, איך קען די סיבה צוליב וועלכער ער קומט אַהער, אָבער דאָ וועל איך פּרובען זיך מיט איהם אַן עצה צו געבען, דאָס איז אַלץ וואָס איך האָב, מיינע הערשאַפטען, געהאַט מיטצוטיילען, אַלזאָ איך בעט, אַז קיינער פון אייך זאָל זיך נישט בעווייזען איבער דער שוועל, ווייל דער ווינק קען ווירק-ליך פערשווערען ווערען, ס'פערשטעהט זיך, אַז צו-ליב בעהמעס בעזוך אין דרעזדען וועט איער אָפּ-פאָהר פון דאַנען מוזען אַביסעל פערשלעפּט ווערען, אָבער בעסער שטענדיג פאָרזיכטיג

דער דעטעקטיוו איז אַרויס און הייבריך האָט גאָר עפּעס אַנדער'ש געטראַכט ווי וועגען די אינסטרוק-ציעס פון דעטעקטיוו

— אפשר איז גוט, וואָס דער פּערזאָן קומט אַהער, אויב איך בין טאַקע נישט קיין פּחדן, אויב איך וויל טאַקע דעם קאַמף, אויב איך האָב סיי-ווי-סיי נישט צו וואָס צו לעבען, דאַרף איך איצט בע-ווייזען דעם העלדענטאַט...

(פאָרטזעצונג קומט)

דראנג פון דער יודישער יוגענד צו פאך-בילדונג אין פוילען

ווארשא (יט"א) אין די נאהענסטע טעג ערשיינט דער נעקסטער נומער פון דער בייער צייטשריפט „דאס ווירטשאפטליכע לעבען" — ארגאן פון סטאטיסטישען ביוראָ ביי „צעקאבע" געווידמעט די אקטועלסטע ווירטשאפטליכע פראבלעמען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, און צוזאמענהאנג מיט'ן שטארקען דראנג פון דער יודישער יוגענד צו דער פראפעסיאנעלער בילדונג און די ארבייטען ארום דער רעארגאניזאציע פון פראפעסיאנעלע שולעס אין פוילען, ווערט אין דעם נומער פערעפענטליכט ווערען אנאינהאלטרייכער ארטיקעל פון מ. קאמינסקי וועגען דער יודישער יוגענד אין די פראפעסיאנעלע שולען אין פוילען.

דער אויטאר פון ארטיקעל שילדערט אויספיהרליך די פראיעקטען, וואס זענען אויסגעארבייט געווארען דורך דער מלוכה'שער קאמיסיע פאר פראפעסיאנעלער בילדונג וועלכע זעהען פאר פראפעסיאנעלע שולען פון 3 מדרגות (בידערייגע, גימנאזיאלע און ליצעאלע) איינגעטיילט אין שטארק דיפערענצירטע אינדוסטריע און האנדווערקער שולען, האנדעלסשולען, שולען פאר לאנדווירטשאפט און הויזווירטשאפט.

אין דעם ארטיקעל ווערט דורכגעפיהרט א גענויער אנאליז פון די לעצטע סטאטיסטישע מאטעריאלען וועגען דעם אנטייל פון די יודען אין דעם פראפעסיאנעלען שול-וועזען און דער אויטאר שטעלט פעסט, אז אין יאהר 1930[31 האבען זיך אין אלע פראפעסיאנעלע שולען אין פוילען געלערנט 7,155 יודישע שילער, וועלכע האבען בעטראפען 12,7 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל שילער. אין די מלוכה'שע און קאמונאלע שולען האבען זיך אין דעם זעלבען יאהר געלערנט נישט מעהר ווי 1,137 יודישע שילער, וואס עס האט בעטראפען סך-הכל 4,4 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל שילער. אבער דווקא אין די פון ווירטשאפטליכען שטאנדפונקט וויכטיגסטע שולען איז דער פראצענט-זאץ פון די יודישע שילער נאך א קלענערער, אין יאהר 1930[31 האבען זיך אין די מלוכה'שע און קאמונאלע טעכנישע שולען געלערנט 318 יודישע שילער (3,2 פראצ.) און אין די האנדווערקער און אינדוסטריער-שולען 211 יודישע שילער (2.2 פראצ.). א בעדייטענד גרעסערע צאהל יודישע שילער האט מען אנגענומען אין די עפענטליכע האנדעלס-שולען, אבער אויך דארט האט מען איינגעהאלטען א געוויסער פראצענט-נארמע (פון 10 ביז 12 פראצ.).

דער אויטאר פון ארטיקעל בעטאנט, אז דאס ערקלערט זיך נישט דיקא דערמיט, וואס די יודישע יוגענד וויל גיכער בעזוכען האנדעלס-שולען איידער טעכנישע און האנדווערקער-אינדוסטריע-שולען. די סיבה הערף גיכער געזוכט ווערען אין דעם, וואס דער דראנג פון פוילישער יוגענד איז דארט נישט אזוי שטארק און לאזט איבער פרייע ערטער פאר דער יודישער יוגענד, אגב, איז די צאהל ערטער גופא אין די האנדעלס-שולען א רעלאטיוו-עלאסטישע (עס זענען נישט נויטיג קיין ווארשטאטען און ספעציעלע איינריכטונגען) און זייער אויסהאלטונג קאסט פיל ביליגער.

אלס בעווייז פון דראנג פון דער יודישער יוגענד צו פאך-בילדונג קען דינען דער מאנגעל אין פרייע ערטער אין די יודישע פראפעסיאנעלע שולען.

אין די פריוואטע פראפעסיאנעלע שולען האבען זיך אין יאהר 1930[31 געלערנט 5,918 יודישע שילער (22,2 פראצ. פון דער אלגעמיינער צאהל).

לויט די אויסרעכנונגען פון אויטאר פון דעם ארטיקעל איז אין יאהר 1930[31 אויף יעדען נישט-יודישען שילער אין די מלוכה'שע אדער קאמונאלע פראפעסיאנעלע שולען אויסגעפאלען 1 שילער אין די פריוואטע פראפעסיאנעלע שולען, דאקעגען אויף יעדען יודישען שילער, וועלכער האט זיך געלערנט אין מלוכה'שע אדער קאמונאלע שולען איז אויסגעפאלען העכער 5 יודישע שילער אין די פריוואטע שולען, וועלכע געניסען נישט כמעט פון קיין שום בעדייטענדער סובווענציע פון די עפענטליכע פאנדען און זענען אפטמאל געצוואונגען צוליב פינאנסיעלע שוועריגקייטען צו שליסען זייערע ווארשטאטען און לערן-זאלען.

טראץ די דאזיגע שוועריגקייטען איז די צאהל יודישע שילער אין די טעכנישע און האנדווערקער-אינדוסטריע-שולען רעלאטיוו א גרעסערע ווי אין די האנדעלס-שולען. אין יאהר 1930[31 האט די צאהל יודען אין די פריוואטע טעכנישע שולען בעטראפען 21,6 פראצ., און די האנדווערקער און אינדוסטריער-שולען — 20,6 פראצ. דאקעגען אין די האנדעלס-שולען — 16 פראצ. פון די דאזיגע ציפערן איז צו זעהען, אז די יודישע יוגענט ווייזט ארויס א פיל גרעסערען חשק צו די אז. ג. פראדוקטיווע פראפעסיעס ווי צום האנדעל. אין יאהר 1930[31 איז בכלל צוליב דעם ווירטשאפטליכען קריזיס געפאלען די צאהל שילער אין די טעכנישע פריוואטע שולען (די רעלאטיוו טייערסטע), בעת אבער די נישט-יודישע יוגענד איז מאסענווייז ארויס בער אין די מלוכה'שע און קאמונאלע טעכנישע שולען, איז דער צוואוקס פון די יודישע שילער אין די אומזיסטע עפענטליכע שולען געווען גאנץ אומבעדייטענד. פון דעם איז גערדונגען — ווערט געזאגט צום סוף פון דעם ארטיקעל — אז די יודישע יוגענד איז נישט געווען גלייכבערעכטיגט ביים צונעמען אין די עפענטליכע שולען. איצט, ווען די רעגירונג פערנעמט זיך מיט ארגאניזירען א פערצווייגטען נעץ פון פראפעסיאנעלע שולען מוזען דעריבער ארויסגערוקט ווערען ענטשפרעכענדע פאדערונגען, א צושטאנד, ביי וועלכען אויף 1 יודישען שילער אין עפענטליכע שולען מוזען 5 ביז 6 לערנען אין פריוואטע שולען (וועלכע ווערען לעצטענס אפט צוליב מאנגעל אין געלד-מיטלען געשלאסען) בעדייט, אז די פעראָרימטע יודישע בעפעלקערונג ווערט אין דער צוקונפט ארויסגעשטויסען ווערען פון האנטווערק.

דיסקוסיע אין סאוועט-רוסלאנד

צי דארף מען בעזייטיגען העברעאישע ווערטער פון דער יודישער שפראך

מאסקווע (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט דער שפראך-קאנפערענץ, וואס ווערט צוזאמענגערופען דורך דעם אינסטיטוט פאר יודישער פראלעטארישער קולטור אין קיעוו אויף דעם 7-טען מאי, ווערען אין דער יודישער סאוויעטישער פרעסע געפיהרט ויכוחים וועגען דער פראגע פון שפראך, דער עיקר וועגען דער שפראך פאר דער יודישער ליטעראטור און צייטונג.

ווען מען רעדט וועגען דער שפראך, ווערט געזאגט אין אן ארטיקעל אין כארקאווער „שטערן", דארף מען האבען אין זינען, אז די צייטונגס-שפראך דארף זיין אן איינהייטליכע פאר'ן גאנצען סאוויעטען פערבאנד. ווען אין מאסקווע ווערט מען אנשטאט קאלווירטניק שרייבען קאלכאזניק, און אין אוקראינע — קאלהאספארביק, און אין ווייסרוסלאנד — קאלגאספניק ווערט עס נישט מאכען די שפראך פערשטענדליכער פאר די מאסען, נאר עס ווערט שאפען א שפראך-געמיש און שפראך-פלאנטער און ווערט זיכער נישט זיין קיין קולטורעלע שפראך.

צי דארף מען טאקע, פרעגט דער שרייבער פון ארטיקעל, ארויסלאזען זיך צו דער שפראך פון דעם אבגעשטאנענעם ארבייטער, קאלווירטניק און האנדווערקער? צי דארף מען טאקע פערוואנדלען די יודישע קולטורעלע שפראך אין א קליין ביריגעלישע באלעבעסלדיגען זשארגאנישע געמויזעכץ, פערביי-טענדיג יודישע ווערטער מיט רוסישע ווי א שטיגער, קאמסאמאלסקע יאטשייקע, אודארניק א. ד. גל.?

עס דארף אויך נישט אבשרעקען די העברעאישע ווערטער אין דער יודישער שפראך, האלט דער שרייבער פון ארטיקעל, נישט אלץ, וואס עס האט א העברעאישען אבשטאם, נישט יעדער העברעאישער ווארט דארף בעטראכט ווערען אלס פרעמד און רעאקציאנער און פעדדינט דעריבער ארויסגעווארפען צו ווערען פון דער יודישער שפראך, שטח איז מעהר איינגעבירגערט אין דער יודישער שפראך, ווי רוים, אימפעריאליסטישער מלחמה קלינגט נאטירליכער ווי אימפעריאליסטישער קריג, משפט'ן איז מעהר „יודיש" ווי סודיען א. א. וו. פערהאן פערקעהרט, העברעאישע ווערטער, וואס קאנען און דארפען פערביטען ווערען מיט יודישע, למשל, צוזאג איז בעסער ווי הבטחה, כמות איז ווייניגער פערשטענדליך ווי צאהל און קוואליטעט, איז בעסער ווי איכות, תקופה קאן פערביטען ווערען מיט עפאכע, און סתירה — מיט ווידערשפרוך קדמונים — מיט אורעלטע צייטען, מסירת-נפש — מיט לייב און לעבען א. א. וו.

אנדערע יודישע צייטונגען ווידמען אויך דער זעלבער פראגע א רייהע ארטיקלען און באטיצען.

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראסטעזען, גארסעטען, א ר-טאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען בעגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

דיר. דוד צעלמייסטער פרעזענטירט דעם טעאטער

„אראראט"

קינסטל. אנפ. מ. בראדערזאן.

אזוי האט נאך לאדז נישט געלאכט!

שטורמישער ערפאלג! — אלע טאג אויספערקויפט!

היינט, מיטוואך, 1 פארשטעלונג

אנפאנג 9.30 אוונט — רעוועלאציע-פראגראם

אין 2 טיילן, 16 בילדער מיט א פראלאג און עפילאג

הימל, עפן זיך!...

רעזשיסירט פון ש. דזשיגאן און י. שומאכער. קאנפעראנסיע: וול. גאדיק.

מיזיקאלישע לייטונג: הערץ רובין. בילעטען צו בעקומען פון 11—2 און פון 5 נאכמ.

טעאטער

„ראזמאיטאשטשי"

(פריהער „Teatr Miejski")

ציגעל-גאס 27, טעל. 112-25

שאול וואהל

דער יודישער קעניג פון פוילען

פון א. וו. בידערמאן

— 15 —

— געה אין פרידען שאול — פלעגט איהם דער קעניג זאגען — אלץ וועט מיט רעכט איינגעשטעלט ווערען...

און ר' שאול פלעגט דאן אהיימגעהן א צופרידענער; ער האט געוואוסט אז דער קעניג וועט שוין אלץ גוט-מאכען...

און איינמאל, ווען דער קעניג איז שטארק קראנק געווארען איז ארויס א גזירה אויף יודען, אז זייער פערמעגען איז הפקר און מען קאן עס ביי זיי צונעהמען צו יעדער צייט.

דאס ערשטע וואס ר' שאול האט געטון, איז געווען דאס פאלגענדע: ער האט אויסגעזוכט דעם בריף, וואס דער קעניג האט איהם אמאל געגעבען און איבערגעלייענט דעם בריף וואו עס האט זיך געשריבען אט אזוי:

„ווייל מיר האבען געזעהען די געטרייע ארבייט און דעם גאר זעלטענעם פלייס פון אונזער אונטערטאן דעם בריסקער יודען שאול וואהל גיבען מיר איהם דעם טיטול: אונזער דינער, ער זאל זיין אונזער גרויסער חסד אנטקעגען זיך; גלייכצייטיג בעפרייען מיר זיין אייגענע פערמעגען, ווי אויך אלע זיינע גיטער און זיין גאנץ פערמעגען פון דער יוריסדיקציע פון אלע פריצישע, שטעטישע און דארפישע בעאמטע, אהן א שום חילוק, וואו זיי זענען און צו וועלכען שטאנד זיי געהערען... פון די אלע בעאמטע האבען מיר איהם און דאס זיינינגע מיט דעם דאזיגען בריף בעפרייט און פריי געמאכט... מיר מאכען איהם אומאפהענגיג ביז זיין טויט... קיין שום ריכטער איז קיין שום שטאט און קיין שום פראווינץ טאר זיין פערמעגען און זיינע זאכען, זיינע הייזער און זיין געלט נישט פערהאלטען אדער משכונען".

זיין הא...ספיהא, זיגמונד דער דריטער, קעניג פון פוילען.

...פונ...דיג דעם דאקומענט פונ'ם קעניג האט ער עס געוואלט צערייסען און דאס ארייגווארפען אין פייער. „איך בין נישט קיין אויסנאהם — האט ער צו זיך געזאגט — וואס עס וועט זיין מיט כל ישראל וועט זיין מיט מיר אויך"...

אבער אין דער מינוט, וואס ער האט שוין געהאלטען דעם דאקומענט פונ'ם קעניג פון פוילען אריינצוווארפען אין פייער איז דבורהלע, זיין ווייב אריינגעקומען, און זעהענדיג איהם אין אזא אויפגערעגטען צושטאנד, האט זי איהם אויסגעפרעגט וואס עס איז געשעהען, און ער האט איהר אלץ דערצעהלט.

— אייל דיך נישט מיט'ן פערברענען דעם קעניגס בריף — האט זי איהם געעצה'ט — דאס קען אמאל צוניצקומען... דו ווענד זיך בעסער פריהער צו די מלוכה-לייט, צום קעניג...

ר' שאול האט זיך געלאזט איבערעדען פון פערברענען דעם וויכטיגען בריף פונ'ם קעניג, און ער האט זיך געווענדעט צו זיינע פריינט, די בעקאנטע פריצים און גראפען, אז זיי זאלען זעהן, אז מען זאל די גזירה בטל מאכען.

זיינע פריינד האבען איהם דאס צוגעזאגט, אבער זיי האבען באלד געפרובט ארויספיהרען אויף אן אנדער שמועס, האט ער פערשטאנען אז זיי זאגען זיך אפ פון עפעס צו טון וועגען דעם ענין.

אפילו זיין שתדלנות ביים קעניג האט דאס מאל נישט געהאלפען, דער קעניג האט דאס אפגעלייגט ביז ער וועט געזונד ווערען...

דערווייל איז דעם קעניג אלץ ערגער געווארען, ר' שאול וואהל איז צוגעגאנגען א פערזארגטער און ביין אויף די גראפען און די פריצים. וועלכע האבען זיך אין אן צרה אימער געווענדעט צו איהם. און ער פלעגט זיי העלפען; און איצט מאכען זיי זיך נישט-וויסענדיג...

ער האט אויפגעהערט מיט זיי צו האנדלען ווי פריהער, זיך ארויסגעדרעהט פון עצות געבען, געבעטען גאט, געפאסט און תהילים געזאגט צוזאמען מיט אלע יודען פון פוילען...

און פלוצים איז אנגעקומען די טרויעריגע ידיעה אז דער קעניג פון פוילען איז געשטארבען, גאנץ פוילען איז איבערגעהילט געווארען אין טרויער איבערהויפט האבען געטרויערט די ארימע פויערים און די יודען, ווייל דער קעניג איז געווען א גוטער מענש און פלעגט זיי נישט אזוי שטארק דריקען מיט די שטייערען.

„און ווער ווייסט, ווער עס וועט איצט ווערען קעניג פון פוילען?..." האבען זיך אלע געפרעגט.

זייער שרעק איז געווען א בערעכטיגטע, אין פוילען האט מען דאן נישט געקאנט ווייטען וועמ'ס וועט ווערען דער נייער קעניג, אין פוילען איז דעמאלט נאך נישט געווען איינגעפיהרט אז ווען דער קעניג שטארבט זאל ווער פון דער קעניגליכער משפחה ירשנ'ען די קרוין; נאר די מיטגלידער פון דעם ארעל, די שלאכטשיצעס, וועלכע זענען בעשטאנען פון פירשטען און גראפען, זיי פלעגען זיך צונויפזאמלען פון גאנץ פוילען, און אייגעם פון זיך אליין אויסקליבען פאר א קעניג.

האט זיך טאקע באלד באכ'ן קעניגס טויט צושפילט א ווילדע וואקכאנאליע. יעדער פריץ, יעדער שליאכטשיץ, וואס האט פערמאגט עטליכע דערפער, האט אנגעהויבען צו חלומ'ען פון ווערען קעניג פון פוילען...

אלע האבען זיך א לאז געטון אין דער קרוין שטאט, אנשלאגען א טיר... א לעב טון און ווייזען ווי רייך מען איז... נעבען וועמען מען דארף פרובירען דאס גליק...

אין די שטאט ווארשע געווען דער צענטער פון זייערע הוליאנקעס. האט די שטאט אנגעהויבען ווערען פעטער, אריינגעזאפט אין זיך די נארישע פריצימס פעלדער, וועלדער און דערפער... און זיי, די פריצים, האבען פאר די טויזענט-יעהריגע וועלדער געקראגען פאפירענע זלאטעס, און וועלענדיג ווייזען זייער עשירות, האבען זיי געוויקעלט זייערע רויכיגע ציגארען אין טויזענט-זלאטיגע אסיגנאציעס...

זענען פעלדער, וועלדער און דערפער אוועק מיט'ן רויך.

אין די ווילדע שפיל זעהר שטארק געפעלען געווארען א יעדע פריצים וועמעס זיידעס און טאטעס האבען שוין לאנג פערטאכלעוועט זייערע פערמעגענס, און זיי האבען איצט געלעבט פון דער רעגירונגס-קאסע — זיי האט דער פעטער ביין זעהר גוט געשמעקט, האבען זיי אפגעצויגען מיט די וואהלען, געוואלט נאך אביסעל האלטען דעם פעטען ביין איז מויל... האט מען דערווייל „געגנומען" און „צוגעזאגט"... אבער אייביג האט דאס אזוי נישט געקאנט אנגעהן, דאס יאהר באכן טויט האט זיך אנגעזאגט און מען האט שוין בעדארפט עמיר צען אויסוועהלען.

האט מען אנגעהויבען טראכטען: ווי אזוי קאן מען דאס פערציהען?...

איז זיי איינגעפאלען א געדאנק: זאל מען וועהלען עמיצען, וואס אז מען וועט איהם אויסוועהלען זאל ער זיך ענטזאגען און נישט וועלען אנגעהמען. און דאן וועט מען וויהער א גאנץ יאהר האבען צייט מיט די וואהלען... וועט מען וויהער א לעב טון!

דער פלאן איז געווען א גוטער, אבער ווי אזוי ווייסט מען פריהער ווער ס'וועט יא וועלען און ווער ס'וועט נישט וועלען אננעהמען?...

האט איינער א זאג געטון:

— לאמיר זיך אנ'עצה האלטען מיט'ן יודען, וואהל! שאול וואהל קען אלע פריצים, און זיי האבען איהם אלע ליב... ער ווייסט זיכער אלע זייערע סודות... ער וועט אונז קאנען זאגען ווער פון די פריצים וועט נישט וועלען אננעהמען...

ר' שאול וואהל וועלכער האט אויך געהאט א הויז אין ווארשע און צוליב די גרויסע געשעפטען וואס זענען איצט אנגעגאנגען אין שטאט, האט ער זיך איבערגעצויגען אין ווארשע: איז געזעסען אין זיין צימער און גערעדט מיט עטליכע פון די דארטיגע רבנים וואס מען זאל ווייטער טון וועגען דער גזירה...

ווען די גראפען און כראביעס האבען ווידער אנגעהויבען קומען צו ר' שאול'ן האט ער זיי אויפגענומען שוין נישט מיט'ן ליבליכען שמייכעל ווי אמאל... ער איז פערנומען... וואס קאן ער טון פאר די הויכגעשעצטע געסט, די כראביעס?...

— אנ'עצה' ה' וואהל!

— אנ'עצה?

— יא.

— וואס אזוינס?...

— מיר ווייסען, אז דו קענסט כמעט אלע פריצים פון קרוין-פוילען.

— אמת...

— קענסט איצט אונז שטארק צוניצקומען.

ר' שאול האט ביטער געשמייכעלט

— פאר אנ'עצה קומט מען צו מיר..

און צו זיי האט ער געזאגט:

— וואס קאן איך, א יוד, אייך צוניצקומען?

(פארטזעצונג מארגען).

קאנצערט פון מארצעלי נוימילער און יאדוויגא הענערט

אין „פילהארמאניע" איז פארגעקומען א זעהר אינטערעסאנטער נאכמיטאג-קאנצערט מיט'ן אנטייל פון יונגען לאדזער וויאלין-מייסטער, דעם 14-יעהריגען מארצעלי נוימילער און דער זינגערין פרוי יאדוויגא הענערט פון ווארשא. וועגען מארצעלי נוימילער איז שוין זעהר פיל געשריבען געווארען. דער יונגער מוזיקער וואקסט און ענטוויקעלט זיך כסדר און היינט-צו-טאג קען ער שוין פערעכענט ווערען אלס רייפער וויאלין-אינטערפרעטאטאר, וואס ווירקט אנגענעהם אויפ'ן קאנצערט-עולם. נוימילער בעזיצט א סאמעט-ווייכען טאן, א הערליכע פראזירונג און גלענצענדע טעכניק. די דאזיגע מוזיקאלישע אייגענשאפטען צוזאמען מיט'ן יודישען טעמפעראמענט פון דעם יונגען נוימילער, שטעלען איהם אין די פאדערשטע רייהען פון די אממעהרסטען צוזאגענדע מוזיקער אין פוילען און ביי ווייטערדיגער מוזיקאלישער אויסבילדונג, זענען מיר זיכער, אז אונזער לאדזער קינסטלער וועט וואקסען אלץ העכער און העכער און אונז פערשאפען פיל כבוד.

אויף זיין קאנצערט האט מארצעלי נוימילער מיט פיל בראוואור אויסגעפיהרט טארטיניס „סאנאטע", וויעניאווסקיס „פידעל-קאנצערט דע-מאל", שימאנאווסקי'ס „ראקסאנא-ליד", פאגאנינים „סאנא טינא", סאראסאטע'ס „ציגיינערווייזע" און אויף ביסבלאכ'ס „בעל-שם" און די „שפאנישע סערע־נאדע". א פיינעם איינדרוק אויפ'ן עולם האט אויך געמאכט פרוי יאדוויגא הענערט מיט איהר סובּ־טעלען זינגען די לידער, אין פויליש, פראנצויזיש און איטאליעניש. פרוי הענערט איז א פיינע קא־מעראלע זינגערין און איהר קינסטלערישע פרא־דוקציע איינבעט זיך מעהר און וואלט בעסער גע־ווירקט אין די ראהמען פון א קאמעראלער סביבה. דער מאנטאג'דיגער קאנצערט פון מארצעלי נוי־מילער און פרוי יאדוויגא הענערט האט איבער־געלאזט אויף די צושויער א גרויסען איינדרוק און די קינסטלער זענען בעשאנקען געווארען מיט בלומען און פערדינטע אפלאדיסמענטען.

E. B.

די פארשטעלונגען פון „ארעלאט"
אין דעם פרעכטיגען טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

האבען צוגעצויגן די אויפמערקזאמקייט פון דעם גאנצען יודישען טעאטער-עולם אין לאדז, און טאג-איין, טאג-אויס ווערט דאס גלענצענדע פרא־גראם א. נ. „הימעל עפען זיך" געשפילט ביי פול-געפאקטע הייזער.

ראדיא-פראגראם
מיטוואך, דעם 11-טען אפריל 1934

7,00 צייט-סיגנאל, 7.05 גימנאסטיק. 7,25 גראמאפאן, ידיעות. 7,40 גראמאפאן. 7,55 הויז-ווירטשאפט. 11,40 פרעסע, ידיעות. 11,50 קאמו־ניקאטען. 11,57 צייט-סיגנאל. 12,05 גראמאפאן, ידיעות. 12,33 גראמאפאן. 12,55 ידיעות. 3.25 עקספארט. 3,30 קאמוניקאט. 3.40 קאנצערט. 4,10 פראגראם פאר קינדער. 4,40 פון די סמזשעלצעס. 4,55 גראמאפאן. 5,20 קאנצערט. 5,50 רעפער־טואר פון די טעאטערען. קאמוניקאטען פון לאדז. 6,00 רעפעראט. 6,20 מוזיק. 7,05 פערשידענעס. 7,25 פעליעטאן, 7,40 ספארט, ידיעות, 8,02 פידעל-קאנצערט פון שמעון גאלדבערג. 8,45 טעל־זעטאן. 9,00 מיצקיעוויטש-אווענד. 10,00 קאנצערט 11,00 ידיעות און קאמוניקאטען. 11,00 טאנץ-מוזיק.

* * *

פון אויסלאנד

3,15 דאווענטרי – סימפ. קאנצערט. 5,25 מאסקווא – אפערע. 8,00 בודאפעשט – סימפ. קאנצערט. 8,00 שטאקהאלם – סימפ. קאנצערט. 8,15 דאווענטרי — סימפ. קאנצערט. 8,45 פאריז – סימפ. קאנצערט. 9,00 פראג – פוילישע מוזיק.

„שטורם פארטאגס"

Nils Asther, Kay Francis, Philips Holmes, Walter Huston

היינט פרעזענטירען מיר!

גיגאנטישע עפאס פון העלדישע קאמפן פון גרויסער ליבע און אפפערונג א. נ.

רעזשי: R. Bolesławski

——— אין די הויפט-ראלען:

אויסער'ן פראגראם: די לעצטע געשעהענישען פון דער וועלט אין וואכען-זשורנאל FOX

קלאנג-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

עס ווערט געברויכט קוואליפיצירטע ארבייטער און געהילפען ביי דער פירמע „ארקאדיא", אגראדאווא 13. 1434

אנ'אבערמאשינער מיט א לערן-יונגעל ווערען געזוכט פון זאפארט ביי ראפוך, זאוואדזקא 38. 1437

ס'זענען נויטיג יונגלעך פון באלד געצאהלט. ווענדען זיך נאראטאוויטשא 31, וואוינונג 50. 1396

מיידלעך צו א לייכטע ארבייט ווע־רען געזוכט ביי גראביע, פילסוד־סקיעגא 51. 1438

לאקאלען

צו פערדינגען א שטוב געאייגנעט אויף א שניידער-ווערקשטעל, אדער פאר א נייטארין אין צענטרום פון שטאדט, ביליג דירה-געלד. אגראדאווא 1, ביי לייזעראוויטש.

א מעבלירט צימער זאפארט צו פער־מיטען אין צענטרום שטאט פאר 1 אדער 2 פערזאן. זאוואדזקא 15, וואוינונג 14.

א שטוב פאר א יונגערמאן צו פער־מיטען מיט אלע בעקוועהמליכקייטען. — זאוואדזקא 6, פראנט, 1. שט., שפירא.

פערשידענעס

לעכער און געוואלדריסען פון דא־מען-און הערען-גארדעראבען ווערן קינסט־ליך, און נישט צו דערקענען אין ארדנונג געמאכט צו זעהר ביליגע פרייזען. נאר־לודקאן 12 (אין נייעם הויז), אין דער קונסט-שטאפעריי.

אנ'ערשטקלאסיגער מאכמאן אין די שמאטעס-בראנזשע, מיט גוטע רעפערענצן, זוכט בעשעפטיגונג פאר א קליינעם גע־העלט. אפערטען אין אדמיני. פון דער צייטונג אונטער „סארטירער". 1331

ארבייטסלאזע יונגעלייט, פריילינס, ווערען געבעטען צו קומען (צעגעלניאנא־גאס 25, וואוינונג 38, לינקס, 1. שטאק פון 12 בייטאג. 1436

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej za Nr. 62804 z dnia 28/4 1930 r. na Zł. 10.– na imię D. Gingold.

DYREKCJA
Kolei Elektrycznej Łódzkiej,
Spółki Akcyjnej,

podaje niniejszem do wiadomości, że z dniem 1-go kwietnia 1934 roku ceny biletów terminowych zostaną obniżone w następujący sposób:

I. Bilety normalne imienne:

a) miesięczne ze Zł. 30.— na Zł. 22.50

b) kwartalne „ „ 85.— „ „ 65.—

wobec czego skasowana zostanie jednocześnie sprzedaż biletów ulgowych za pośrednictwem różnych instytucyj, zrzeszeń i związków.

II. Bilety ulgowe imienne — wyłącznie dla wojskowych w stanie czynnym oraz dla urzędników państwowych i komunalnych, które te bilety wydawane będą tylko za okazaniem urzędowych legitymacyj:

a) miesięczne ze Zł. 20.— na Zł. 17.50

b) kwartalne „ „ 57.— „ „ 50.—

Sprzedaż biletów normalnych (kat. I) odbywać się będzie w Kasie Kolei Elektrycznej Łódzkiej, Sp. Akc. w Łodzi przy ul. Tramwajowej No. 6, oraz w biurze Wagons Lits-Cook w Łodzi przy ul. Piotrkowskiej No. 64, zaś biletów ulgowych (kat. II) — wyłącznie w Kasie Spółki.

Sprzedaż biletów bezimiennych została skasowana.

Dr. med.
Oł. ZADZIEWICZ
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז, אויערן און קעהל-קאפף-קראנקהייט.
Piotrkowska 164
tel. 125-26.
נעהמט אן פון 4 ביז 8 אווענד.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס-קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 טיטאג און פון 5—9 אווענט
זונטאג פון 10—1 בטאג.
אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr.
Wajnberg
ספעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראז-קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9–10 פריה, 3–4, 8–9 אוו.

Dr. med.
Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9—1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
וואוינט יעצט
Piotrkowska 90, tel. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ.

Dr. med.
Ignacy Grynberg
ספעצ. פאר אינערליכע קראנקהייטען
צעגעלניאנא 17, טעל. 174-15
נעמט אן פון 6 ביז 7 אוונט.

Dr.
Szymon Grinberg
פילסודסקעגא 55
טעל. 168-58
נעמט אן פון 10 — 12 פרי
און פון 4.30 — 6.30 אווענד.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקה.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. med.
D. WAJSKOPF
אינערליכע קראנקהייטען
ספעציאליסט פון מאגען, דארם און לעבער, רענטגען
האט זיך איבערגעצויגען אויף פיעטריקאווער 101, טעל. 114-82
עמפפאנגט פון 4—7 אווענד.

LECZNICA
chorób
uszu, nosa i gardła
מיט שטענדיגע בעטען
עס ארדינירען די דאקטוירים:
Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI
PIOTRKOWSKA 55
fr. I p., tel. 174-74.

לעטשניצע „OMEGA"
פון דאקט. ירים-ספעציאליסטען
גלובנא 9, טעל. 142-42
ס'ווערט אנגענומען אויפ'ן ארט, וויזיטען אין דער שטאט. נאכט-הילף, ערצט. ליכע אנאליזען. קווארץ-לאמפן רענטגען, דיאטערמיע.
בעראטונג 3 זל.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, ביי מענער, פרויען און קינדער, אלערארט קאליקעס פון גוף, הויקערס אהן פיס און הענד.

ברוכליידענדע פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער היינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אריין אין דעם פיס און דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע גוטמענע ארטאפעדישע הייל-באנדאזשען פון מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט היילען שנעל און בעזונדיגע; ווינצער דעם שהערסטען און פערעלטערטען ברוך. אויך פאר הויקערס, ליימונגען (בויי־שוינדזוכט) ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גארטעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאט-פיס, קינסטליכע גומענע פיס און הענד, ווי אויך ספעציעלע ארטאפעדישע שנירשען פאר צוריקגעקערטע ברוכען נאך אפעראציע.

אכטונג! זייט דעם 1-טען אקטאבער 1933 ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט / 30-יעהריגע פראקטיק און פולע גאראנטיע ערמעסיגטע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.

איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט
Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.
ערמעסיגטע פרייזען!

דאנקזאגונג.

איך ערקלער הערמיט, דאס 3 מאל בין איך געווארען אפערירט אויף מיין ברוך-קישעקעס און יעדעס מאל אהן ערפאלג, אזוי אז איך בין געווען פערצווייפעלט, ביז איך האב מיך אין לויטן 1932 געווענדעט צו דעם ספעציאליסט-ארטאפעד דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער). בין איך מיט דעם מיר פערלענגטען ארטאפעד. הייל-באנדאזש זאפארט א געזונדער מענש געווארן. זייט דאן פיהל איך מיך זעהר גוט און בין געווארען ווידער פאלשטענדיג פיזיש ארבייטספעהיג און בין זעהר צופרידען, פאר וועלכעס איך דריק היערמיט אויס מיין הערצליכסטען הייסטען דאנק.

(—) ראבערט הארטמאן, לאדז, פאבריקאנט, פראנציסקאנער 34.

(15)

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה				
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער זייט: שפאלטען				
אין טעקסט—40	— 60	. . . .	4	
זאג'ן טעקסט—12	— 18	. . . .		

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלן א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

מצהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בארעכטיגען נישט צום איבערדריקן די אנאנס אדער צוריקצוצאהלן פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און פאר מין פון די אנאנסן איז די פערלאג נישט פאראנטווארטליך. די אדמינ. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz., Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. zakł. „Najer Folksblat", Piotrkowska 81.